

INDHOLDSFORTEGNELSE

BESTYRELSEN

Præsentation side 3

DAGSORDEN

Dagsorden for delegeretmøde side 4

FORRETNINGSORDEN

Forslag til forretningsorden side 5

BESTYRELSENS BERETNING

Forretningsudvalg side 6

Udvalg for økonomi, bygninger og grøn omstilling side 10

Personaleudvalg side 12

Udvalg for kirkelige anliggender side 19

Medlemsudvalg side 21

Forberedende udvalg om ny Menighedsrådslov side 26

Forberedende udvalg om folkekirkens styrelse side 29

POLITISKE DRØFTELSE

Økonomi til folkekirkens fælles opgaver og bygningsbevarelse side 30

Fremtidssikring af menighedsrådene side 36

Modeller for folkekirkens styrelse side 40

Forslag om en liturgi protokol i alle kirker side 44

Styrkelse af Landsforeningens relationer til provstiudvalgene side 50

ÅRSREGNSKAB

Ledelsesberetning side 52

Regnskabspraksis side 53

Ledelsespåtegning side 56

Revisionspåtegning side 57

Resultatopgørelse side 60

Balance side 61

Noter 1-15 side 62

KONTINGENT

Kontingentforslag for 2025 side 70

ÅRSBUDGET

Årsbudget for 2025 side 73

INDKOMNE FORSLAG

Forslag 1 side 74

Forslag 2 side 75

Forslag 3 side 76

NEDSÆTTELSE AF VALGBESTYRELSE side 77

EGNE NOTER side 78

Bestyrelsen for
LANDSFORENINGEN AF MENIGHEDSRÅD

Anton Pihl
Formand

Inge Kjær
 Andersen
Næstformand

Carsten Bøgh
 Pedersen
Næstformand

Tom Ebbe
 Jakobsen
Kasserer

Susanne Møller

Søren Abildgaard

Peter Hundebøll

Frede Hansen

Karen J. Klint

Hans-Henrik
 Nielsen

Mona Østergaard
 Klit

Doris Krarup
 Mogensen

Karin Skouboe

Margrethe
 Winther-Nielsen

Iben Tolstrup

Eva Holmegaard
 Larsen

Jørgen Samsing
 Bendixen

Per Damgaard
 Pedersen

Bodil Therkelsen

i

Om Landsforeningen af Menighedsråd

Landsforeningen af Menighedsråd er interesse- og arbejdsgiverorganisation for landet ca. 1.600 menighedsråd. Vi kæmper for menighedsrådenes interesser i mange forskellige sammenhænge. Og vi er klar med råd, vejledning og kurser, når vores medlemmer har brug for det i deres daglige menighedsrådsarbejde.

Mere end 99 % af menighedsrådene er medlem hos os. Det betyder, at vi går ind i forhandlinger med Kirkeministeriet – og mange andre – med stor troværdighed og tyngde.

Udgiver

Damvej 17-19, 8471 Sabro
 Tlf.: 87 32 21 33
www.menighedsraad.dk

DAGSORDEN

for det ordinære delegeretmøde

1. Mødets åbning
2. Fastsættelse af forretningsorden for delegeretmødet
3. Valg af dirigenter
4. Valg af stemmetællere
5. Formandens kommentarer til den aktuelle folkekirkelige situation
6. Forelæggelse og godkendelse af bestyrelsens beretning om arbejdet i det forløbne år
7. Politiske drøftelser:
  - A. Økonomi til folkekirkens fælles opgaver og bygningsbevarelse
  - B. Fremtidssikring af menighedsrådene
  - C. Modeller for folkekirkens styrelse
  - D. Forslag om en liturgi protokol i alle kirker
  - E. Styrkelse af Landsforeningens relationer til provstiudvalgene
8. Forelæggelse og godkendelse af foreningens reviderede regnskab for det foregående regnskabsår
9. Orientering om foreningens aktuelle økonomiske stilling
10. Forelæggelse og drøftelse af budget samt godkendelse af forslag til kontingent for det følgende regnskabsår
11. Indkomne forslag fra distriktsforeningerne, menighedsråd, der er medlem af Landsforeningen og en distriktsforening, og disses enkeltmedlemmer. Kun forslag, der er indsendt senest 2 måneder forud for delegeretmødet, kan behandles
12. Nedsættelse af valgbestyrelse
13. Bestyrelsens meddelelse om tid og sted for næste årsmøde
14. Eventuelt
15. Mødets afslutning

Vedrørende punkt 3 – Valg af dirigenter

Bestyrelsens forslag til dirigenter:

- Grete Bækgaard Thomsen, formand for Lomborg-Rom Menighedsråd, medlem af Lemvig Provstiudvalg, sygeplejerske, MA i Public Governance og tidl. Sundheds- og ældrechef i Lemvig Kommune.
- Asger Gewecke, cand.jur og tidligere stiftskontorchef i Fyens Stift.

Vedrørende punkt 4 – Valg af stemmetællere

Bestyrelsen foreslår, at medarbejdere fra sekretariatet er stemmetællere.

Forslag til

FORRETNINGSORDEN FOR DELEGERETMØDET

Til behandling under dagsordenens punkt 2 har bestyrelsen udarbejdet følgende forslag til forretningsorden for delegeretmødet:

1. Delegeretmødet åbnes af formanden, der leder valget af 2 dirigenter.
2. Dirigenterne påser, at forhandlingerne fremmes, og at god parlamentarisk orden opretholdes.
3. Ved delegeretmødets begyndelse vælges stemmetællere, der bistår dirigenterne ved optælling, når de finder det nødvendigt.
4. Ordet gives til talerne i indtegnet rækkefølge. Taletiden er 3 minutter. Ved forelæggelse af indsendte forslag er taletiden 5 minutter. Formanden/ordføreren og forslagsstilleren kan når som helst efter et indlæg begære ordet, ligesom dirigenterne kan tillade en kort svarreplik. Dirigenterne kan bestemme, at taletiden begrænses yderligere.
5. Behandlingen af beretningen kan opdeles i temaer, der afsluttes hver for sig.
6. Taletiden til fremlæggelsen af oplæg fra bestyrelsen fastsættes af bestyrelsen. Dirigenterne kan bestemme, at taletiden til fremlæggelsen begrænses.
7. Ændringsforslag til indkomne forslag skal afleveres skriftligt til dirigenterne. Dirigenterne bestemmer, i hvilken rækkefølge forslag og ændringsforslag sættes til afstemning. Ved afstemninger skal dirigenterne klart formulere, hvad der stemmes om.
8. Dirigenterne kan fastsætte sluttidspunkt for indtægning af talere. Forslagsstillere eller stedfortrædere for disse samt formanden/ordføreren kan få ordet inden punktets endelige afslutning.
9. Formanden, bestyrelsen eller mindst 20 % af de delegerede kan forlange debatten afbrudt for en kortere periode for at drøfte de igangværende forhandlinger.
10. Under behandlingen af udtalelser fra delegeretforsamlingen kan dirigenterne eller forsamlingens flertal nedsætte et redaktionsudvalg til at udarbejde forslag til den endelige udtalelse.
11. Stemmeret kan kun udøves af delegerede og bestyrelsens medlemmer.
12. Til valg af valgbestyrelse opstiller distriktsforeningerne i hvert stift en fælles kandidat og en stedfortræder til valgbestyrelsen. Den samlede liste over medlemmer og stedfortrædere godkendes af delegeretmødet.
13. Der udarbejdes et kort beslutningsreferat, der skal godkendes og underskrives af dirigenterne, inden det offentliggøres. Delegeretmødet optages på et lydmedie, der opbevares i 5 år på Landsforeningens kontor.

BESTYRELSENS BERETNING

TVÆRGÅENDE EMNER

FORRETNINGS- UDVALGET

Anton Pihl
(formand)

Carsten Bøgh
Pedersen
(næstformand)

Inge Kjær
Andersen
(næstformand)

Eva Holmegaard
Larsen

Iben Tolstrup

Peter Hundebøll

Finansiering af **FOLKEKIRKENS FÆLLES OPGAVER**

Finansiering af nye fælles initiativer i folkekirken som Liturgisk Forum og Folkekirken Grønne Omstilling er hidtil sket primært gennem 2-procent-besparelser i de folkekirkelige institutioner. Det er efter bestyrelsens opfattelse ikke en holdbar løsning.

Bestyrelsen har de seneste år rejst en debat om finansieringen af folkekirkenes fælles opgaver. Den nuværende model er ikke holdbar, og der bør efter bestyrelsens opfattelse ske en klarere prioritering af anvendelsen af de fælles midler.

Det rejser mange vanskelige spørgsmål. Et godt skridt på vejen er, at ministeren har nedsat et udvalg, som skal arbejde med løsninger til en bæredygtig finansiering af folkekirkenes fælles opgaver.

Udvalgets kommissorium omfatter tre store områder:

- Udligning og vedligeholdelse af middelalderkirker
- Finansiering af folkekirkenes samlede præsteårsværk
- Finansiering af nye og nødvendige fællesopgaver.

Løsningerne ligger ikke lige for, men det er positivt, at vi nu får et udvalgsarbejde om disse vigtige emner. Bestyrel-

sen lægger op til drøftelse af emnerne på delegeretmødet under overskriften Økonomi til folkekirkenes fælles opgaver og bygningsbevarelse.

FLERE PRÆSTER

Biskopperne har indstillet sine drøftelser med bestyrelsen om at skaffe finansiering til flere præstestillinger, fordi udfordringen i dag er, at der ikke er nok præster til de allerede eksisterende stillinger.

Tilbage i 2022 inviterede biskopperne bestyrelsen til at deltage i drøftelser af behovet for flere præstestillinger. Bestyrelsen gik åbent ind i arbejdet og var åben i forhold til at drøfte flere typer af finansiering af flere præstestillinger, herunder via fællesfonden, vel vidende, at der i så fald ville være behov for et skarpt blik på prioriteringen. Bestyrelsen er enig i, at den reelle udfordring for tiden er, at der ikke nok kandidater til de eksisterende stillinger.

Betaling for

BRUGERE AF KIRKENETTET

Det stod i sensommeren klart, at menighedsrådene skal betale for alle aktive brugere af systemer, der ligger bag login på Folkekirkens IntraNet. Det er blandt andet adgang til menighedsrådspostkasser, menighedsrådets arkiv og de systemer, der ligger under Kirkeportalen.

Licensvilkårene for menighedsrådenes postkasser blev ændret i 2022. Som oplyst i beretningen i 2023 havde bestyrelsen sikret en model, hvor to brugere i alle menighedsråd fortsat har adgang til posten med mulighed for at tilkøbe yderligere licenser.

I sensommeren stod det imidlertid klart, at ikke alene menighedsrådets post, men også adgangen til alle de centrale systemer for menighedsrådene er omfattet af ændringen. Det betyder, at man ikke kan benytte Folkekirkens

IntraNet til for eksempel at viderefremidle menighedsrådets post til medlemmerne uden at købe yderligere licenser. Bestyrelsen ærgrer sig over dette udfald af forhandlinger mellem Folkekirkens It og leverandøren.

Bestyrelsen anbefaler, at menighedsrådet køber licenser til alle for at sikre alle lige adgang til menighedsrådets oplysninger. Det kan være en nødvendig pris for at sikre det lokale demokrati.

LOKALFINANSIEREDE PRÆSTER

Det er positivt, at der er mulighed for at prioritere midler til særlige præsteopgaver, men ordningen med lokalfinansierede præster må ikke forværre præstemanglen.

Det er muligt lokalt at oprette præstestillinger finansieret af lokale kirkeskattemidler. Formålet med ordningen var at give mulighed for at ansætte en præst til særlige opgaver i lokalområdet. Det kunne fx være opgaver, som ellers blev løst af en kirke- og kulturmedarbejder, og hvor man ønskede en ordineret præst i stedet.

Bestyrelsen finder det hensigtsmæssigt, at der er mulighed for at prioritere midler til særlige præsteopgaver. I dag anvendes ordningen dog i høj grad til at finansiere præster, der løser basisopgaver. Bestyrelsen drøfter for tiden, om ordningen fungerer som den var tiltænkt.

Biskopperne aftaler indbyrdes en fordeling af de ordinære præstestillinger, som staten bidrager økonomisk til.

Det er en fordeling, som bidrager til udligningen af ressourcer i folkekirken. Det vil være u hensigtsmæssigt, hvis denne fordeling skævvrides af, at der ansættes præster for lokale midler på steder, hvor der er økonomisk råderum til det, uden at det indgår i en samlet vurdering af behovet for præstestillinger i hele landet. Især hvis lokalfinansierede stillinger betyder færre ansøgere til de ordinære stillinger.

Præstemanglen aktualiserer spørgsmålet, og bestyrelsen fortsætter sine drøftelser, også som grundlag for arbejdet i ministeriets udvalg om Fællesfonden.

Styrkelse af

LANDSFORENINGENS RELATIONER TIL PROVSTIUDVALGENE

En arbejdsgruppe nedsat af bestyrelsen afleverede i oktober 2023 sin rapport med anbefaling om, at Landsforeningen åbner for at provstiuvalg og stiftsråd kan være medlemmer af Landsforeningen.

Gruppens vision er at styrke folkekirken med strukturerede samtaler og øget samarbejde mellem de enkelte organer.

Arbejdsgruppen har udarbejdet en række gennemarbejdede forslag til organiseringen med de nye medlemmer, og hvordan det formelt kan gennemføres. Anbefalingerne blev præsenteret i november for distriktsforeningernes bestyrelser, og bestyrelsen har efterfølgende sat en retning for arbejdet, som fremgår af det oplæg, bestyrelsen fremlægger på delegeretmødet, og som findes i årsmødematerialet.

Der var fulde huse til provstiuvalgskonferencen i februar, der bød på både gode samtaler, spændende oplæg og debatter. Foto: Torben V.

NY KONSTITUERING AF BESTYRELSEN

Plads til værdifulde tematiske drøftelser af strategisk vigtige emner og en mere sammenhængende behandling af sagerne. Det er nogle af de fordele, som en ny organisering af bestyrelsesarbejdet har givet.

I foråret 2023 forberedte bestyrelsen en justeret udvalgsstruktur og en ny arbejdsform i bestyrelsen for at få flere tværgående og strategiske drøftelser i bestyrelsen. Den nye struktur blev indført, da bestyrelsen umiddelbart efter årsmødet 2023 konstituerede sig. Hvert andet år skal bestyrelsen i henhold til vedtægterne efter delegeretmødet konstituere sig med valg af formand, næstformænd osv.

Den nye struktur betyder, at Strukturudvalget er nedlagt med henblik på, at flere af udvalgets meget væsentlige drøftelser flyttes ind i den samlede bestyrelse. Til at forberede sådanne temadrøftelser i bestyrelsen blev nedsat to forberedende udvalg om henholdsvis menighedsrådsloven og folkekirkens styrelse. Andre sagsområder blev tillagt Forretningsudvalget.

Ved konstitueringen valgte bestyrelsen Anton Pihl som formand, mens den tidligere formand Søren Abildgaard blev formand for de to nye forberedende udvalg.

FOLKEKIRKENS INTRANET

– det første år

Tekniske forbedringer og mere indhold har været omdrejningspunkter i arbejdet med FIN. Men den vigtigste opgave har været at gøre opmærksom på, at FIN findes.

Kirkeministeriet, biskopperne, stifterne og Landsforeningen har sammen skabt Folkekirkens IntraNet (FIN), der blev lanceret i april 2023. Derfor har der det seneste år været fokus på at gøre menighedsråd og ansatte i folkekirken opmærksomme på det nye site og på muligheden for at tilmelde sig den ugentlige nyhedsmail, der orienterer om nyt på FIN.

Da FIN gik i luften, var det velvidende, at siden ikke var fuldt ud færdigbygget, og at indholdet skulle udvikles over tid. Siden da er der blandt andet arbejdet på at gøre vejledningerne lettere at navigere i, optimere søgefunktionen og forbedre mulighederne for at tilpasse det viste indhold på siden ud fra den enkelte brugers ønsker.

Ud over det tekniske arbejde er der kommet flere temaer på FIN, blandt andet et om menighedsrådsvalg.

Brugerne har løbende været inddraget i udviklingen af FIN og bliver det fortsat i form af brugerundersøgelse.

For at sikre fortsat udvikling af FIN og dets indhold, er bestyrelsen medafsender på en ansøgning til Fællesfonden om midler til fortsat udvikling af indholdet på FIN.

ØKONOMI, BYGNINGER OG GRØN OMSTILLING

UDVALGET FOR
ØKONOMI, BYGNINGER
OG GRØN OMSTILLING

Hans-Henrik Nielsen
(udvalgsformand)

Tom Ebbe Jakobsen

Iben Tolstrup

Margrethe
Winther-Nielsen

Skævvridning

I FOLKEKIRKEN

Det skaber store udfordringer lokalt, at der er en demografisk og økonomisk skævvridning, når det gælder fordelingen af ressourcer i folkekirken. Både i tyndtbefolkede områder og i storbyerne er der udfordringer, der skal findes løsninger på.

Der er stor forskel på de vilkår, der er for at lave folkekirke forskellige steder i landet. I nogle provstier i tyndt befolkede områder er det især udgifter til kirkebygninger og kirkegårde, som presser den lokale økonomi. Det udfordrer kirkelivet i landdistrikterne, hvor valget kan stå mellem aktiviteter til kirkelivet og vedligeholdelse.

Andre steder i landet er der tæt befolkning i provstierne. Det betyder et større skattegrundlag og dermed større kirkeskatteindtægter. Her er der derfor gode muligheder for at sætte flere og større aktiviteter i gang, men de voksende bysamfund presses også af befolkningstilvæksten, der kræver mange kirkelige handlinger og opgaver, hvilket giver travlhed mange steder.

Bestyrelsen har derfor igennem en årrække debatteret og arbejdet på at finde mulige løsninger på de store spørgsmål om folkekirkens fælles opgaver og mulige ordninger for omfordeling - ordninger der formentlig indebærer øget udligning, men som også forpligter modtagere på at tænke i reduktion af udgifter.

Bestyrelsens oplæg fra årsmødet i 2023 har skabt god debat i folkekirken om de mange udfordringer, og vi har arbejdet på flere fronter og i forskellige fora både i distriktsforeninger og med folkekirkens øvrige aktører for at diskutere udfordringer og løsningsmuligheder. Resultatet er nu, at Kirkeministeren har nedsat et udvalg vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver, hvor Landsforeningen er repræsenteret.

Folkekirken

GRØNNE OMSTILLING

Den grønne omstilling er kommet på dagsordenen i mange menighedsråd, og mange spændende tiltag er sat i gang. Bestyrelsen støtter op om Folkekirken Grønne Omstilling, så menighedsrådene kan blive støttet og styrket i det grønne arbejde.

Mange menighedsråd har givet sig i kast med den grønne dagsorden og arbejder på at finde gode og bæredygtige løsninger. Kirkegårdsdriften er gennemgået mange steder, og der er arbejdet med energibesparelser i både bygninger og drift. Rundt om i landet har mange andre spændende tiltag set dagens lys. Vi er godt på vej til at bidrage til samfundets samlede klimamål, samtidig med, at vi bliver stadig klogere på de muligheder, der er.

Bestyrelsen er repræsenteret i styregruppen for Folkekirken Grønne Omstilling, hvor der nu er udarbejdet et interaktivt kort over folkekirkens jorder (GIS-værktøj) og "Baggrundsrapport for kortlægning af klima og biodiversi-

tet i folkekirken". Rapporten skal danne grundlag for prioritering af kommende indsatser.

Bestyrelsen har arbejdet for at fastholde udgangspunktet for dette samarbejde – nemlig, at folkekirken har forpligtet sig til at bidrage til de nationale klimamål på 70 procents reduktion (siden 1990).

Med Folkekirken Grønne Omstilling viser vi, at vi som en samlet folkekirke selv er i stand til at løfte og løse store politiske dagsordner. Bestyrelsen bakker derfor op om Folkekirken Grønne Omstilling, så menighedsrådene styrkes endnu mere i arbejdet med den grønne omstilling.

BÆREDYGTIG KIRKEGÅRDSDRIFT

Kirkegårdene er under forandring. Den demografiske udvikling på landsplan gør, at behovet for kirkegårde ændrer sig, men udgifterne til driften stiger.

Som en del af det overordnede tema om skævvridning har bestyrelsen diskuteret, hvor mange kirkeskattemidler, der skal bruges på kirkegårdsdriften, når der mange steder i landdistrikterne mangler ressourcer til det kirkelige liv. Samtidig ser vi en stigende efterspørgsel på andre ønsker til begravelsesformer, hvor flere efterspørger områder med naturrum, skovarealer eller anden vild natur.

Som medarrangør af de årlige kirkegårdskonferencer var bestyrelsen i år med til at illustrere, hvordan kirkegårdene kan udvikles i en mere grøn retning, så der kommer endnu mere liv på kirkegårdene, og folkekirken kan bidrage til biodiversitet og en mere økonomisk bæredygtig kirkegårdsdrift.

PERSONALE

PERSONALEUDVALGET

Inge Kjær Andersen
(udvalgsformand)

Susanne Møller

Doris Krarup
Mogensen

Eva Holmegaard
Larsen

OK24

– HVORDAN DET GIK

Når der forhandles om fornyelse af overenskomster for menighedsrådenes ansatte i Kirkeministeriet, sidder Landsforeningen med ved forhandlingsbordet. Her taler vi menighedsrådenes sag og kæmper for deres interesser.

Som en del af vores forberedelse har vi opfordret vores medlemmer til at komme med ønsker til, hvilke krav vores forhandlere skulle bringe i spil, fordi vi forhandler på vores medlemmers vegne.

Mandatet til vores forhandlere var, at aftalerne skal:

- sikre de bedst mulige betingelser for menighedsrådene for at styrke det lokale kirkeliv og udviklingen heraf.
- have fokus på, at folkekirken er en attraktiv arbejdsplads, og at forhandlingsresultatet derfor skal understøtte, at menighedsrådene kan fastholde og rekruttere medarbejdere.

Når vi ser på resultatet af forhandlingerne, kan det virke noget overvældende, for der er aftalt en række ændringer i de enkelte aftaler, ligesom der er kommet nye til. Ikke desto mindre synes vi, at vi er nået i mål med at sikre bedre betingelser for at styrke og udvikle det lokale kirkeliv. Ændringerne i aftalerne understøtter også folkekirken som en attraktiv arbejdsplads.

Der udestår i den kommende tid et stort arbejde med at få tilrettet aftalerne og efterfølgende at få dem implementeret.

Menighedsrådets

LEDELSESOPGAVE

Menighedsrådet er arbejdsgiver og har ledelsesret og -pligt i forhold til deres ansatte. Vi mener at menighedsrådene kan løfte denne opgave, men er også klar med hjælp.

Det er menighedsrådet, der fastlægger de overordnede retningslinjer for ledelsen og disse udmøntes via kontaktpersonen i form af daglig ledelse.

Der stilles spørgsmål om, hvorvidt opgaven kan løses af menighedsrådet, og det mener vi, den kan. Vi anerkender dog, at der kan være behov for i højere grad at understøtte ledelsesopgaven.

UNDERSTØTTELSE AF LEDELSESOPGAVEN KAN SKE VED:

- Tydeliggørelse af mulighed for rådgivning
- Synliggørelse af værktøjer og redskaber
- Uddannelse
- Samarbejde om tilslutning til vores personalekonsulentordning via samarbejde eller enkeltvis som sogn
- Samarbejde om ansættelse af personalekonsulent
- Ansættelse af daglig leder.

UDDANNELSE AF MEDARBEJDERE

er vigtig

Vi fastholder vores uddannelsespolitik og opfordrer fortsat menighedsrådene til at have fokus på kompetenceudvikling og efteruddannelse.

Medarbejdere med de rette færdigheder, viden og kompetencer er afgørende for at kunne imødekomme kravene på fremtidens arbejdsmarked og på folkekirkens arbejdspladser. Kompetenceudvikling medvirker til at forbedre trivslen og jobtilfredsheden hos den enkelte medarbejder og til at fastholde kompetente medarbejdere.

Vi arbejder med at sikre relevante og opdaterede uddannelser for medarbejderne gennem vores repræsentationer i udvalg og arbejdsgrupper, der arbejder både med de obligatoriske uddannelser og med efteruddannelse. Vi er sammen med de faglige organisationer og udbydere af uddannelser med til at skabe opmærksomhed om uddannelserne og særlige uddannelsesmæssige indsatser, så både menighedsrådene og medarbejderne får kendskab til mulighederne for kompetenceudvikling.

Landsforeningen er repræsenteret i bestyrelserne for de tre kirkemusikskoler, som arbejder med udvikling af uddannelser, så de matcher folkekirkens behov. Her er vi med til at sætte fokus på blandt andet behovet for organisationer samt rekruttering til og fastholdelse af studerende på uddannelsen. Landsforeningen støtter arbejdet med musikken i folkekirken, skabelse af kor, minikonfirmander osv., da det er med til at øge nysgerrigheden for musikken og salmerne i folkekirken, og da vi tager folkekirkens rolle som kulturbærer alvorligt.

Vi har i år besluttet at genoptage møderne med formændene og rektorerne for kirkemusikskolerne for blandt andet at drøfte organistmangel.

FRA KONTAKTPERSONEN TIL PERSONALEANSVARLIG

For at skabe tydelighed om rollefordeling, ønsker bestyrelsen, at kontaktpersonens opgaver skal være mere tydelige, og der skal findes en mere retvisende betegnelse end "kontaktperson".

Arbejdsgiver og ledelsesansvaret ligger hos menighedsrådet, mens personaleansvaret hviler på et medlem af menighedsrådet (eller er delegeret til en ansat).

Landsforeningen foreslår, at termen "kontaktperson" ændres til "personaleansvarlig". Denne justering vil tydeliggøre, at det daglige personaleansvar ligger hos det menighedsrådsmedlem, der vælges til denne specifikke rolle.

At bruge betegnelsen "personaleansvarlig" gør det lettere at forstå for andre, og det har yderligere den fordel, at man kan skrive det på sit CV som erfaring, at man er eller har været personaleansvarlig i et menighedsråd.

Når vi ønsker denne ændring, er det fordi kontaktpersonen spiller en afgørende rolle i menighedsrådets virke som arbejdsgiver for medarbejderne på den lokale kirke og kirkegård, og fordi opgaven efter vores opfattelse har ændret sig, siden man indførte kontaktperson-ordningen. Ændringerne er blandt andet sket i forbindelse med, at folkekirkens område er blevet overenskomstdækket og som følge af, at løn og ansættelsesvilkår inden for det offentlige område er blevet mere reguleret.

ARBEJDSMILJØ

i folkekirken

Arbejdsmiljøundersøgelsen 2023 viser, at medarbejderne oplever høj jobtilfredshed og mening i arbejdet, men der er også tal, der afslører udfordringer, og at der er noget at tage fat på.

I første omgang tager vi sammen med biskopperne og Provsteforeningen fat på ledelsesproblematikken, arbejdspladsvurdering, mobning/krænkelser og revision af menighedsrådsloven.

Vi vil også arbejde med at sikre, at man ved, hvor man kan henvende sig, når der er udfordringer med arbejdsmiljøet, og selvfølgelig skal man vide, hvem der er ens leder - vi må kunne gøre det bedre. Derfor vil vi også arbejde med at udbrede kendskabet til og brugen af de initiativer og værktøjer, der allerede er udviklet, ligesom vi vil tage initiativ til nye, hvis der er behov for det.

De lokale folkekirkelige arbejdspladser er fælles arbejdspladser. Derfor skal der samarbejdes mellem de to ledelsesstrenge og med de faglige organisationer om det fælles mål at forbedre arbejdsmiljøet på de lokale folkekirkelige arbejdspladser. Samarbejdet kommer blandt andet til at foregå i styregruppen for arbejdsmiljøundersøgelsen, Folkekirkens Arbejdsmiljøråd, Arbejdsgruppen for præsters psykiske arbejdsmiljø og i Folkekirkens Samarbejdsudvalg, hvor parterne allerede er repræsenteret.

Rammerne for tilsyn set fra et arbejdsmiljøperspektiv/en arbejdsmiljøvinkel

Som et led i en fælles plan for at styrke indsatsen for et bedre arbejdsmiljø i folkekirken, besluttede vi i 2022 sammen med biskopperne at se på reglerne og praksis i forhold til tilsyn. Formålet var at finde fælles løsninger og dermed skabe gode arbejdspladser for alle.

Vi har sammen gennemgået regler på området, set på om den eksisterende lovgivning bliver udnyttet tilstrækkeligt, fx i forhold til at føre tilsyn og samarbejde om arbejdsmiljøindsatser. Vi har også set på, om de eksisterende regler tilgodeser behovet for aktivt tilsyn herunder også, hvis der opstår akutte behov i forbindelse med konflikter.

Det er vores fælles opfattelse, at der inden for de eksisterende rammer er mulighed for at kunne gribe ind i situationer, hvor adfærden fra menighedsrådsmedlemmernes side belaster arbejdsmiljøet på den lokale arbejdsplads¹. For

præsternes vedkommende findes reaktionsmulighederne i de ansættelsesretlige regler.

Sammen mener vi, at der i den sammenhæng, både over for præster og for valgte medlemmer må kunne lægges vægt på forhold som fx:

- Undlade at følge Arbejdstilsynets påbud
- Ved varigt og systematisk at udvise en adfærd, som udgør en belastning for det lokale arbejdsmiljø
- At undlade at deltage i møder uden lovligt forfald/ikke melde afbud over en længere periode
- Ved en intimiderende eller krænkende adfærd til møder og på arbejdspladsen.

Folkekirkens arbejdsmiljøpris uddelt for første gang

Folkekirkens Arbejdsmiljøråd har indstiftet og uddelt Folkekirkens arbejdsmiljøpris for første gang i 2023. Prisen gives til en arbejdsplads, som gør noget særligt for arbejdsmiljøet, og som kan inspirere andre. Vinderen af prisen blev Abildgård Kirke, Frederikshavn.

Vi har bakket kraftigt op om indstiftelsen af prisen, for vi vil gerne sætte fokus på de gode tiltag, der foregår på arbejdspladserne, og at der er rigtig mange steder, hvor man er lykkedes med sammen at skabe et godt arbejdsmiljø.

FORMÅLET MED PRISEN ER

- at synliggøre, at folkekirken har mange gode eksempler på godt arbejdsmiljø
- at formidle gode arbejdsmiljøfortællinger til andre folkekirkelige arbejdspladser og inspirere dem til at følge efter
- aktivt at formidle gode fortællinger om folkekirkens arbejdsmiljø i offentligheden og i medierne.

På FIN kan du se en video, hvor Inge Kjær Andersen fortæller om den nye pris.

¹ Menighedsrådsloven § 15, stk. 5, jf. stk. 6, hvor menighedsrådet kan beslutte, at et medlem skal udtræde af rådet.

Flerstrengt struktur – enstrengt kultur – et pilotprojekt om psykisk arbejdsmiljø

I samarbejde med Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter (FUV) har vi udviklet et kursusforløb for kontaktpersoner, præster og medarbejderrepræsentanter i et provsti. Der er tale om et pilotprojekt som er støttet af Fællesfonden, og som i første omgang holdes i to provstier i 2024.

Baggrunden for projektet er et ønske om sammen med kursusedtagerne at undersøge hvilke tiltag, der kan medvirke til at fremme arbejdsmiljøet på de lokale arbejdspladser og forebygge konflikter.

Samvirkemøde - Det gode samvirke - et møde om samvirket mellem præster og menighedsråd i provstiet

Samvirket mellem præster og valgte medlemmer af menighedsrådet udgør fundamentet for vores folkekirke. Folkekirkens tostrengede ledelsesstruktur forudsætter et konstruktivt samvirke mellem menighedsrådets gejstlige og læge medlemmer, men der er ingen obligatoriske eller formelle møder, hvor man sammen sætter fokus på samvirket.

Derfor har vi i samarbejde med Præste- og Provsteforeningen udviklet en model for samtaler om samvirke mellem menighedsråd, præster og provst på provstiplan. Du kan finde guiden til mødet på Landsforeningens hjemmeside.

FORMÅLET MED SAMVIRKEMØDET

- at nære det gode arbejdsmiljø mellem præster og valgte medlemmer af menighedsråd
- at give og få inspiration til samtale om samvirket
- at give og få inspiration til samtale om mål for samvirke mellem præster og valgte medlemmer af menighedsråd

FORHANDLINGSRET

– *hur vi er*

Bestyrelsen arbejder på at overtage forhandlingsretten i forbindelse med indgåelse af overenskomster og aftaler, som vedrører menighedsrådenes ansatte. Vi ønsker, at den danske model også skal gælde i folkekirken.

Vi ønsker, at den danske model skal gælde i folkekirken af flere årsager. Den danske model er kendetegnet ved, at arbejdsgiver og lønmodtagerorganisationerne sætter sig ved forhandlingsbordet og aftaler, hvad der skal gælde i den næste overenskomstperiode. Vi tror på, at når det er medlemmernes egne organisationer, der forhandler, skabes der et større ejerskab til forhandlingsresultatet ude på de enkelte arbejdspladser. Derfor skal det også gælde i folkekirken.

I den danske model er ledelsesretten knyttet til forhandlings og aftaleretten. Vi tror, at det vil skabe større legitimitet for arbejdsgiverne, hvis det også kommer til at gælde i folkekirken. En legitimitet vi har brug for, også når vi taler arbejdsmiljø.

Vores forslag er, at Finansministeren delegerer retten til at forhandle og indgå aftaler til Landsforeningen, som

repræsentant for menighedsrådene. Et forslag som delegeretmødet støttede i 2021.

Vi har drøftet vores ønske med flere kirkeordførere og haft foretræde for Kirkeudvalget. Den nye kirkeminister har vi endnu ikke haft et møde med, men han er forelagt vores ønske. Han henviser til, at folkekirken er omfattet af det statslige forhandlingsområde inden for den danske model, hvilket må betyde, at han opfatter staten som arbejdsgiver for menighedsrådenes ansatte, hvilket den jo ikke er. Samtidig tilkendegiver han, at han ikke ser grund til at ændre på noget, der fungerer godt, og at de faglige organisationer ønsker at fastholde ordningen, som den er i dag.

Disse holdninger kommer vi til at arbejde med og udfordre.

Medarbejderne skal **REGISTRERE DERES ARBEJDSSTID**

Fra den 1. juli 2024 er det et krav, at medarbejderne registrerer deres arbejdstid. Dette krav om registrering gælder også for ansatte i folkekirken og er en implementering af reglerne i arbejdstidsdirektivet.

Under behandlingen af lovforslaget sendte vi hørings svar til Beskæftigelsesministeren. Vi ønskede, at medarbejdere ansat af menighedsrådene kunne undtages fra registreringskravet. Dette skyldes, at størstedelen af disse medarbejdere selv planlægger deres arbejde, undtagen de kirkelige aktiviteter, de deltager i.

Som et alternativ foreslog vi at implementere en bestemmelse i direktivet, som ville tillade, at arbejdstagere, hvis arbejde er knyttet til religiøse handlinger i kirker og trossamfund, kunne undtages fra registreringskravet.

Desværre lykkedes det os ikke at få vores forslag igennem.

Vi arbejder i skrivende stund på at finde en god løsning på kravet om registrering af arbejdstiden.

Folkekirken

FÆLLES KRISEBEREDSKAB

Folkekirken har en vigtig rolle i samfundet også i en krisetid. Derfor tog vi på baggrund af forløbet under Corona krisen initiativ til etablering af et fælles folkekirkeligt kriseberebdskab.

Veltilrettelagt planlægning, god forberedelse og erfaringer fra krisestyringsøvelser og virkelige kritiske hændelser er forudsætning for, at organisationer under pres er i stand til at erkende og forstå kriser og deres mulige udvikling.

Den strategiske krisestab har derfor med hjælp fra Katastrofe- og Risikomanageruddannelsen, Københavns Professionshøjskole afholdt en øvelse med fokus på, hvordan kriseberebdsplansplanen kan medvirke til at sikre, at folkekirken også i krisituationer kan udøve sit virke.

Der følges i den kommende tid op med øvelser, og den strategiske krisestab skal bl.a. drøfte:

- Krisestabens mandat
- Aktiveringsprocedurer
- Snitflader til By- Land og Kirkeministeriet.

KRISESTAB

Den strategiske krisestab er den enhed, der har til opgave, at vurdere om kriseberebdskabet skal iværksættes.

Krisestaben er sammensat således:

- 1 Biskop udpeget af biskopperne
- 1 Menighedsrådsmedlem udpeget af Landsforeningen
- 1 Præst udpeget af Præsteforeningen
- 1 Provst udpeget af Provsteforeningen
- 1 HR/Jura stiftskontorchef udpeget af biskopper og stiftskontorchefer
- 1 HR/Jura vicesekretariatschef udpeget af Landsforeningen
- 1 medarbejderrepræsentant udpeget af de faglige organisationer
- 1 observatør fra Kirkeministeriet

LÆS TEOLOGI OG BLIV PRÆST

– rekruttering og fastholdelse af præster i folkekirken

Arbejdet med projektet 'Læs teologi og blev præst – rekruttering og fastholdelse af præster i folkekirken' har været i gang siden 1. november 2021, og vi er nu mere end halvvejs gennem projektperioden.

FORMÅLET MED PROJEKTET ER

- Synliggørelse af og rekruttering til teologistudiet med henblik på præsteembedet
- Synliggørelse af folkekirken som attraktiv karrierevej
- Rekruttering og fastholdelse af præster i folkekirken.

Der er udover de allerede eksisterende initiativer igangsat nye initiativer.

Teologisk topmøde

Teologisk topmøde 2023 var en videreførelse af det teologiske topmøde, som blev afholdt i 2020 på initiativ af vores kommende præster – de teologistuderende. I 2023 var det de folkekirkelige parter, der inviterede i regi af projektet, som netop arbejder med blandt andet brobyggende initiativer mellem teologistuderende og folkekirken som arbejdsplads.

Oplæggene og drøftelserne på mødet gav vigtige input at arbejde videre med i forhold til de studerendes syn på "En fremtid som præst!? Forventninger, forestillinger, ønsker, drømme", som også var topmødets tema.

Studiejobs for teologistuderende

- en smagsprøve på livet som præst

I projektet har vi fokus på at bygge bro mellem teologistudiet og folkekirke, og vi tror, at en af disse broer kan være studiejobs i folkekirken.

Alt for mange teologistuderende vælger nemlig ikke præstevejen, når de er færdiguddannede som teologer. Det skyldes ofte, at de slet ikke kender til folkekirken som arbejdsplads. Derfor opfordrer vi vores medlemmer til at overveje, om der kunne være et studiejob hos dem. Det kunne være konfirmandundervisning, en studiegruppe, kommunikationsopgaver, sommerferievikar, eller måske mangler der en medarbejder på deltid.

Præst.dk

Projektet har udviklet en hjemmeside, som henvender sig til de tre overordnede målgrupper: Unge i studievalg, teologistuderende og præster. Formidling af præsteembedet og inspiration til målgrupperne er hjemmesidens hovedærinde. Formålet er selvfølgelig som alt andet i projektet at synliggøre arbejdet som præst.

Kampagner på landets gymnasier i 2023

I efteråret 2023 og i foråret 2024 løb to forskellige kampagner med henholdsvis videospots og plakater på udvalgte gymnasier. Kampagnerne havde begge fokus på "Unge i studievalg" og "At synliggøre præsteembedet som mulig karrierevej".

KIRKELIGE ANLIGGENDER

UDVALGET FOR KIRKELIGE ANLIGGENDER

Jørgen Samsing Bendixen
(udvalgsformand)

Bodil Therkelsen

Karen J. Klint

Frede Hansen

Mona Østergaard
Klit

Per Damgaard
Pedersen

Peter Hundebøll

FOLKEKIRKENS LITURGI

Samtalen og beslutningerne om stedets gudstjeneste skal have samme prioritet i menighedsrådet som de øvrige opgaver.

Bestyrelsen arbejder for gode vilkår for at samtale og træffe beslutninger om den lokale liturgi i et samvirke i menighedsrådet mellem præsten eller præsterne og de valgte medlemmer.

Bestyrelsen har på medlemsmøder mødt en stor interesse for at tale om liturgi og om de muligheder, menighedsrådet har for at arbejde med stedets gudstjeneste.

Bestyrelsen arbejder med forslag til ændringer af menighedsrådsloven, så det bliver tydeligt, at menighedsrådets arbejde med gudstjenesten og liturgien sker i et samvirke mellem læg og gejstlig.

Bestyrelsen fremlægger på delegeretmødet et forslag om, at alle menighedsråd fører en liturgi protokol, hvor stedets liturgi er beskrevet, og tidligere beslutninger kan genfindes. Se oplægget her i årsmødematerialet.

Der er af Fællesfonden bevilget midler til etablering af et Liturgisk Forum. Bestyrelsen har udpeget en repræsentant til en faglig styregruppe for Liturgisk Forum, som er forankret under bestyrelsen for Folkekirken Uddannelses- og videncenter. Bestyrelsen fortsætter arbejdet for, at Liturgisk Forum bliver til gavn og inspiration for menighedsrådene og menighederne.

DÅBSKOMMISSION

Der er godt gang i arbejdet i dåbskommissionen, hvor både indhold og ritualer drøftes. I marts 2025 er kommissionen klar med en midtvejsrapport.

Foreningen er repræsenteret i den nedsatte dåbskommission, og efter et halvt års baggrundstudier er drøftelserne nu godt i gang om dåbens indhold og dåbsritualet. Det står åbent, om kommissionen kommer med forslag til ændringer af dåbsritualet. Det vil vise sig, når kommissionen i marts 2025 udsender sin midtvejsrapport. Rapporten vil være i offentlig høring resten af 2025.

Bestyrelsen forbereder for tiden høringsperioden sådan, at menighedsrådene får god mulighed for at drøfte de spørgsmål om dåbens betydning og dåbens ritual, som må forventes at blive lagt frem. Det er vi i dialog med biskopperne og andre aktører om.

NY HØJMESSEVEJLEDNING

En ny højmessevejledning er på vej og bliver et redskab til det samlede menighedsråds arbejde med stedets gudstjeneste.

En arbejdsgruppe nedsat af biskopperne afsluttede i foråret sit arbejde med en ny højmessevejledning. Foreningen var repræsenteret i arbejdet, og bestyrelsen har blandt andet lagt vægt på, at vejledningen skal fremme, at samtalen og beslutningerne om stedets gudstjeneste sker i et samvirke i menighedsrådet mellem læg og gejstlig.

Højmessevejledningen indgår i ritualbogen, men den er ikke optrykt bag i salmebogen. Bestyrelsen arbejder for, at højmessevejledningen bliver fuldt tilgængelig for menighedsrådet og menigheden som en del af grundlaget for at tale om stedets gudstjeneste.

FOLKEKIRKENS TILSTEDEVÆRELSE *i hele landet*

Landsforeningen skal styrke de enkelte menighedsråd til at arbejde med kirkens tilstedeværelse kirkeligt, kulturelt og folkeligt på det enkelte sted.

Bestyrelsen er meget opmærksom på, at vilkårene for at være kirke er meget forskellige.

Folkekirken tilstedeværelse i hele landet handler om mere end bygninger og økonomi. Det handler om kirkens mulighed for – som en del af lokalsamfundet – at være til stede som kirke. Både i tyndtbefolkede egne og i storbyerne, hvor der nu er flere eksempler på, at under halvdel af indbyggerne i et sogn er medlemmer af folkekirken. På alle niveauer i folkekirken – også i Landsforeningen – skal drøftelser af rammer, strukturer og økonomi altid ses i lyset af det, der er kirkens opgave.

MIGRANTOMRÅDET

Stadig flere menighedsråd er nysgerrige på, hvordan man forholder sig til, at der bor mennesker af mange nationaliteter i sognet. Landsforeningen inspirerer til gode samtaler i menighedsrådet om mulighederne for at række ud.

Bestyrelsen har modtaget meget positiv respons på den udsendelse af statistiske oplysninger om antal migranter i sognet fra de enkelte lande, som bestyrelsen i december 2022 gennemførte sammen med Folkekirken Migrant-samarbejde og FUV. Materialet har ført til mange gode samtaler i menighedsrådene om, hvordan man som kirke kan række ud.

Bestyrelsen har vurderet, at tiden var inde til at indbyde til erfaringsudveksling og videndeling på området. Foreningen har været medindbyder til konferencen 'Midt iblandt os' i april, som i hovedsagen var planlagt af Migrantsamarbejdet.

MEDLEMSUDVALGET

MEDLEMSUDVALGET

Doris Krarup
Mogensen
(udvalgsformand)

Carsten Bøgh
Pedersen

Tom Ebbe Jakobsen

Karin Skouboe

Frede Hansen

INNOVATION OG NYTÆNKNING *af medlemsmøder*

Bestyrelsen arbejder løbende på at sikre, at dialogen med og mellem menighedsrådene relevant, nærværende og givende. Derfor har der været nye takter i møder og konferencer, hvor bestyrelsen især har arbejdet på at være i øjenhøjde og tilgængelig for medlemmerne.

Derfor blev der i løbet af 2023 holdt otte medlemsmøder i et nyt format med dialog og kontakt i fokus. Her fik deltagerne mulighed for at komme til orde om de emner, der optog dem og mærkesager for foreningen. De emner som blev debatteret, var økonomi, arbejdsmiljø, liturgi og solidaritet i folkekirken.

Årsmødet bliver også gentænkt for at sikre, at bestyrelsens arbejde er på linje med medlemmernes interesser. Endnu flere skal deltage i debatten, som skal være livlig og give indspark til bestyrelsens arbejde med at skabe gode rammer for menighedsrådene. "Politiske maskinrum" er et nyt programformat, som skal styrke dette. Her kan den enkelte i mindre fora teste synspunkter på aktuelle sager.

Provstiudvalgskonferencen planlægges i et samarbejde mellem Provsteforeningen, provstiudvalgsmedlemmer og Landsforeningen. Konferencen blev i år udsolgt med 160 deltagere og indeholdt som noget nyt formatet "Anton og Monopolet", hvor der med en lettere tone blev sat fokus på fordelingsdilemmaer, såsom om det er befolkningstal eller antallet af medlemmer, der skal udløse bevillinger til de enkelte menighedsråd.

Som en del af bestyrelsens strategi for medlemsdemokratiet har distriktsforeningerne kunne booke bestyrelsesmedlemmer til at fortælle om mærkesager på generalforsamlinger. Bestyrelsesformand Anton Pihl har deltaget i 12

arrangementer, og andre bestyrelsesmedlemmer er også blevet inviteret til dialog om valg, menighedsrådslov og andre aktuelle emner. Dette er med til, at bestyrelsen ved, hvad der rører sig blandt medlemmerne, og at det enkelte medlem kan komme til orde over for bestyrelsen.

KULTURFORANDRING

i måden vi taler om rådsarbejde på

Menighedsrådsvalget i 2024 er afgørende for folkekirken, og bestyrelsens strategi for valget er i fuld gang med at blive gennemført. Målet for valget i 2024 er, at rådsarbejdet skal være mere anerkendt, og at fortællingen om det givende fællesskab skal udbredes til forskellige aldersgrupper.

Over 2.000 medlemmer har deltaget på Landsforeningens valg-workshops, hvor fokus har været på rekruttering og den positive historie om rådsarbejde. Deltagerne har gennem øvelser og dialog med hinanden sat ord på deres egen gode historie om menighedsrådsarbejdet.

Det givende ved rådsarbejdet omfatter:

- Det værdifulde fællesskab**
 Fællesskabet fylder hos mange menighedsrådsmedlemmer både i menighedsrådet og i sognet. I menighedsrådsarbejdet er man fælles om at skabe og drive kirke i sognet på tværs af alder, køn, baggrund og kompetencer. Man kan være med til at forme en kirke, der fortsat er en vigtig del af vores liv og samtid.
- At få indflydelse og sætte retningen for den lokale kirke**
 Som menighedsrådsmedlem har man en vigtig stemme i dialogen om gudstjenester, kirkelige handlinger, økonomi og vedligeholdelse. Kirken er i kontakt med ca. 70 procent af alle folkekirkemedlemmer på et år, og menighedsrådsmedlemmer er med til at sætte retningen.
- At gøre en forskel for andre**
 Mange menighedsrådsmedlemmer finder det meningsfuldt at bidrage med sociale arrangementer og at hjælpe dem, der har brug for det.
- At blive en del af folkekirkens lokale demokrati**
 Alle folkekirker i Danmark ledes af et menighedsråd valgt af sognets folkekirkemedlemmer. Som menighedsrådsmedlem repræsenterer man sognets medlemmer og er med til at skabe gode vilkår for kirken lokalt.
- At være med til at udvikle lokalsamfundet**
 Menighedsrådet er med til at gøre en forskel for livet i lokalsamfundet.

FORMANDSUDDANNELSE UDVIKLET

250 formænd har i 2023 deltaget i en ny formandsuddannelse. Den tre dages uddannelse i rollen som menighedsrådsformand er udviklet med midler fra Borgfonden, og brugerevalueringen har vist stor tilfredshed med uddannelsen.

Indholdet er skræddersyet til menighedsrådsformænd og kommer igennem en række emner.

Formændene bliver klædt på ved at få viden om

- fundamentet for menighedsrådsarbejdet
- ledelsesudfordringer i folkekirken
- rollen i folkekirken ledelsesstruktur og ansvar for kirken lokalt
- det demokratiske mandat og menighedsrådet som ledelsesorgan
- kirkelivet og skabelse af tillid i arbejdet
- menighedsrådets samvirke, udvalgsarbejdet og arbejdsform

Formændene får også indsigt i rollen som strategisk leder, kendskab til det enkelte sogn, visioner og årshjul, kirkens kommunikation, pressehåndtering, omverdens engagement i kirken, og hvordan man tiltrækker menigheden til at være en aktiv del af kirkelivet.

Målet med uddannelsen er at ruste formændene til det store ansvar, de har og at sikre, at folkekirken også i fremtiden løser sin opgave og er relevant som en vigtig del af samtiden og samfundet generelt. Efterspørgslen på uddannelse er faldet i 2024, da det er valgår. Den promoveres igen, når holdene er sat i 2025, og menighedsrådene har valgt formænd.

• At få nye kompetencer

Menighedsrådsarbejdet kan give nye kompetencer. Det kan være inden for kommunikation, ledelse, samarbejde, økonomi, sagsbehandling, personlig udvikling og meget mere.

Folkekirken skal også sætte fokus på den gode historie. For at få størst mulig effekt af forandringen er samarbejdspartnere også inddraget i arbejdet, blandt andet ved afholdelse af workshops med stifterne i Danmark og folkekirken organisationer.

Distriktsforeningerne har også spillet en vigtig rolle lokalt ved at arrangere de enkelte workshops med mange deltagere, som fx i Børkop, hvor hele 111 var tilmeldt, og endnu flere mødte frem.

En del af bestyrelsens strategi er, at vores service imødekommer medlemmernes behov. Her er der især fokus på en god start for nyvalgte menighedsråd. Der bliver skitseret en startpakke med kurser, webinarer, netværk og uddannelse for nye medlemmer.

BESTYRELSENS PRÆSTER ER AMBASSADØRER

for engagement i foreningen

Mange gejstlige kandidater til bestyrelsesvalget i 2025. Dette står i toppen af listen over bestyrelsens ønsker for det kommende bestyrelsesvalg. Derfor sættes der fokus på den vigtige rolle, præster har i Landsforeningen og deres mulighed for at være en del af foreningen.

Bestyrelsens sammensætning afspejler samvirket i menighedsrådet, og derfor er seks ud af 20 pladser forbeholdt gejstlige kandidater. Når der næste år er valg til bestyrelsen, er det ønsket, at mange gejstlige kandidater stiller op, og at præster er bevidste om muligheden for at engagere sig i Landsforeningen.

Der er iværksat en informationskampagne for præster. Formidlingen sker blandt andet ved at fortælle om Landsforeningen i medier, hjemmeside, direkte mail mm. For at præster i højere grad kan se sig selv i arbejdet, er det besluttet, at de nuværende præster i Landsforeningens bestyrelse skal være foreningens ansigt udadtil over for præsterne.

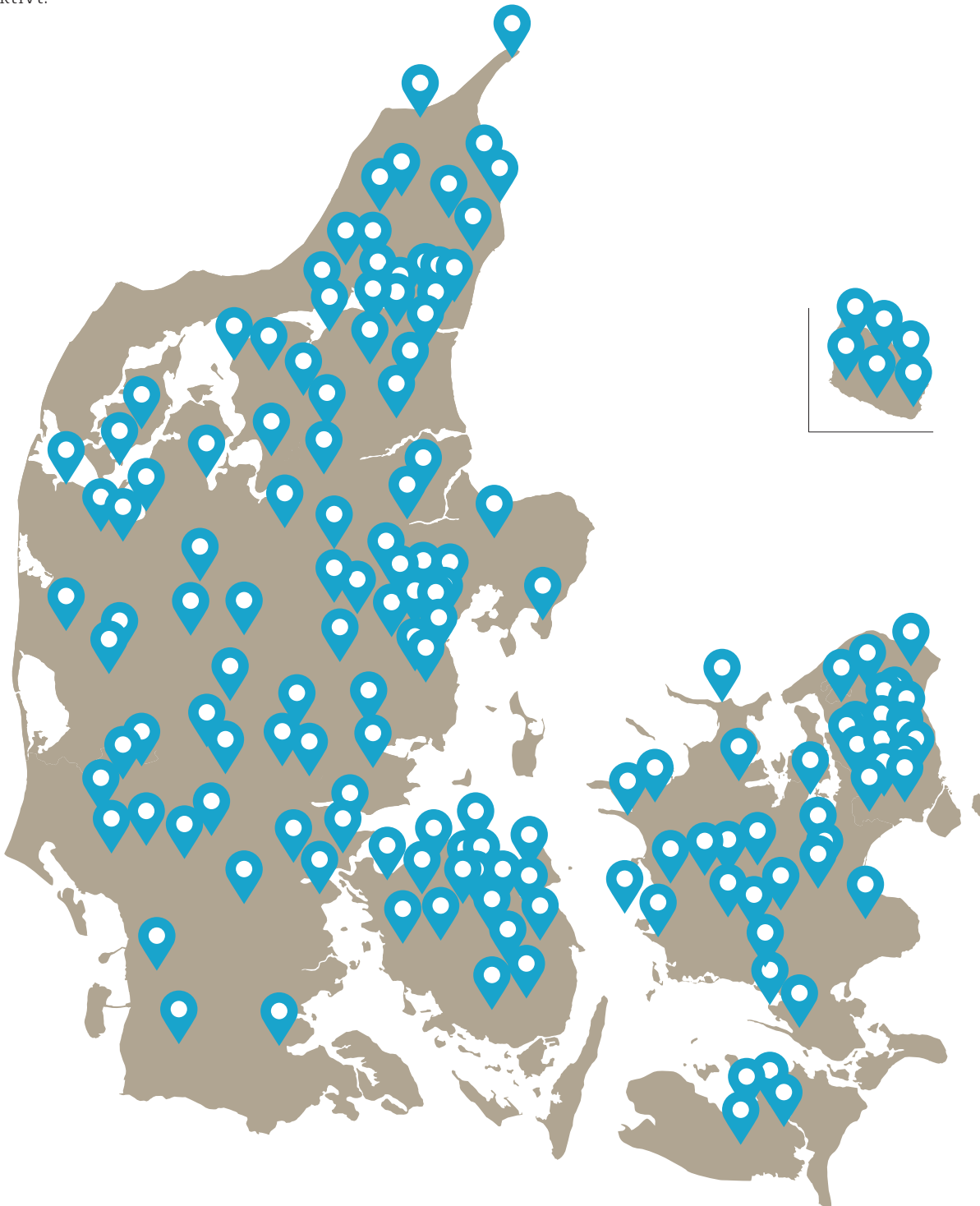
De skal som ambassadører vise præster, at de er en del af foreningen og også vise alle de muligheder, der er for at påvirke folkekirkens fremtid gennem bestyrelsesarbejdet. Ambassadørernes opgaver inkluderer at informere om bestyrelsesarbejdet, tale med andre præster og teologistuderende samt deltage i relevante arrangementer.

DATA OM MEDLEMMER

I 2020 investerede Landsforeningen i et Medlemssystem, som gør det muligt at følge op på hvem, der deltager i vores arrangementer. Dette giver en vigtig indikation på, om vi er i kontakt med medlemmerne, og om medlemskabet anvendes aktivt.

Her ses et kort over deltagelse på medlemsmøder, og hvor deltagerne kommer fra.

FORBEREDENDE UDVALG OM NY MENIGHEDSRÅDSLOV

FORBEREDENDE UDVALG OM NY MENIGHEDSRÅDSLOV

Søren Abildgaard
(udvalgsformand)

Karin Skouboe

Karen J. Klint

Bodil Therkelsen

Per Damgaard
Pedersen

NY MENIGHEDSRÅDSLOV

Landsforeningen har løbende arbejdet for at få en proces i gang med udarbejdelse af ændringsforslag til en ny menighedsrådslov. Ministeren meddelte i februar 2024, at der ville blive nedsat et projekt "Forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet" med henblik på at fremsætte et lovforslag i 2025/26. Vi har set meget frem til dette samarbejde.

Menighedsrådene bør kunne organisere sig, som det er bedst for dem

Bestyrelsen mener, at der er behov for, at menighedsråd kan konstituere sig mere fleksibelt. Der er store forskelle imellem menighedsråd, og der er forskellige vilkår i søgningerne. Derfor er der brug for fleksibilitet i måden at konstituere sig på, så fordelingen af opgaver og ansvar kan tilpasses de lokale forhold. Landsforeningen mener, at vægten bør lægges på ansvar og opgaver frem for på roller.

Landsforeningens bestyrelse foreslår, at menighedsrådene får mulighed for at vælge mellem følgende modeller for organisering:

1. Den nuværende model med enkeltposter og udvalg

menighedsrådet vælger personer til en række enkeltposter, nedsætter kirke- og kirkegårdsudvalg og kan nedsætte yderligere udvalg. Alle poster skal besættes, og udvalg er sagsforberedende, medmindre rådet har givet bemyndigelse.

2. Bestyrelsesmodel med ansatte til at administrere og udføre opgaverne

Menighedsrådet har fokus på politiske beslutninger og uddelegerer opgaver til de ansatte. Rådet kan ned-

lægge en række enkeltposter. Formands- og næstformandsposten beholdes, og den administrative ledelse refererer til formanden. Modellen er primært tiltænkt de større menighedsråd med mange ansatte.

3. Bestyrelsesmodel med besluttende udvalg

Menighedsrådet nedsætter en række udvalg, der har ansvar for hver sit område, fastsætter budgetramme for hvert udvalg, og menighedsrådet modtager orientering fra udvalgene. I denne model ligger ansvaret på et udvalg frem for på en person (undtaget den daglige ledelse).

4. Formandskabsmodel

Menighedsrådet forenkler organiseringen ved kun at vælge formand og næstformand, og opgaver og ansvar samles hos dem. Øvrige medlemmer arbejder med aktiviteter og udvalg.

Modellen er inspireret af lokale foreninger og primært tiltænkt de mindre menighedsråd.

Modellerne bygger på gode erfaringer med forsøgsramme 7 under Lov om forsøg i folkekirken.

NY BETEGNELSE FOR KONTAKTPERSON

Kontaktpersonen opgaver skal tydeliggøres, og der skal findes en mere retvisende betegnelse end kontaktperson.

Arbejdsgiveransvaret ligger i dag hos menighedsrådet, mens personaleledelsen i det daglige varetages af et enkelt medlem af menighedsrådet. Det kan skabe en uklarhed om kompetence- og ansvarsforholdet på arbejdspladsen. Derfor bør det præciseres, at det daglige personaleansvar kun tillægges én person. Landsforeningen foreslår at "kontaktpersonen" fremover benævnes "Personaleansvarlig", og at ansvarsområdet præciseres.

VALGFORM

til provstiudvalg og stiftsråd

Valget af læge medlemmer til provstiudvalg sker i dag i praksis på opstillingsmøderne. Det samme gælder valg af læge medlemmer til stiftsrådet. Det giver uklarhed om, hvornår valget holdes og afgøres.

Landsforeningen foreslår, at den demokratiske legitimitet for valg til provstiudvalg og stiftsråd styrkes ved at anvende samme valgform som ved menighedsrådsvalg, så valgene sker på en valgforsamling for menighedsrådsmedlemmer. Herudover skal præster kun kunne stemme på præster – og ikke på læge medlemmer – så medlemmerne i højere grad vælges på lige fod.

Der skal som ved menighedsrådsvalg kunne udløses afstemningsvalg.

Menighedsrådene skal have større frihed til at

TILRETTELÆGGE DERES MØDER VIRTUELT

Menighedsrådene er i dag underlagt regler for, hvordan de afvikler menighedsrådsmøder, som forhindrer dem i at afholder møderne virtuelt.

Landsforeningen ønsker, at der i menighedsrådsloven indføres en mulighed for at afholde virtuelle møder. Møderne skal afvikles, så der tages højde for principper om offentlighed og gennemsigtighed.

MENIGHEDSRÅDENES MEDANSVAR

for den samlede økonomi i ligningsområdet skal tydeliggøres

I forlængelse af de senest vedtagne ændringer af økonomiloven mangler en præcisering i menighedsrådsloven om menighedsrådenes ansvar for den samlede økonomi i ligningsområdet, så der er en tydelig sammenhæng mellem styrelsesloven og økonomiloven.

PRÆCISERINGER

Herudover ønsker Landsforeningen en uddybning og præcisering af en række forhold, der ikke står specifikt i loven i dag, men som alligevel gør sig gældende.

Følgende ønskes præciseret:

- Forpligtelsen til samvirke mellem læge og gejstlige medlemmer
- At biskoppen og provstiudvalget fører tilsyn med rådet
- Omfanget af By-, Land- og Kirkeministeriets dispensationsmuligheder
- At menighedsrådet kalder menighedens præst.

FORBEREDENDE UDVALG OM FOLKEKIRKENS STYRELSE

FORBEREDENDE UDVALG OM FOLKEKIRKENS STYRELSE

Søren Abildgaard
(udvalgsformand)

Jørgen Samsing Bendixen

Hans-Henrik Nielsen

Margrethe
Winther-Nielsen

FOLKEKIRKENS STYRELSE

Der er et stigende behov for at se på den måde, beslutningerne om folkekirkens fælles økonomi, fælles anliggender og liturgi bliver truffet på. Bestyrelsen har udviklet en række løsningsmodeller til forbedring af folkekirkens styrelse.

Bestyrelsen fremlagde på delegeretmødet 2023 oplægget "Folkekirkens indflydelse på egne vilkår" om problemstillinger og løsningsmodeller for styring af folkekirkens fælles økonomi og indre anliggender. Bestyrelsen fik opbakning til at fortsætte udviklingen af løsningsmodeller og afsøge mulige løsninger sammen med folkekirkens øvrige aktører.

Bestyrelsen nedsatte umiddelbart efter delegeretmødet et forberedende udvalg om folkekirkens styrelse til at forberede brede drøftelser i bestyrelsen og dermed styrke grundlaget for samtalen med folkekirkens øvrige parter.

Bestyrelsen var i udgangspunktet indstillet på at fortsætte drøftelserne på en ny samtaledag med biskopperne,

Provsteforeningen og Præsteforeningen. Da biskopperne valgte at fokusere på en høring på Christiansborg om folkekirkens indre anliggender, blev målet om en ny samtaledag udsat. Der er nu indbudt til et fællesmøde i oktober 2024.

På baggrund af oplæg fra det forberedende udvalg og fra tidligere medlemmer af udvalget bag Betænkning 1544 om folkekirkens styre, har bestyrelsen haft grundige og frugtbare samtaler om folkekirkens styrelsesmæssige udfordringer og mulige løsninger.

På dette grundlag fremlægger bestyrelsen sit oplæg "Modeller for folkekirkens styrelse", som findes i årsmødematerialet.

Foto: Niels Åge Skovbo

POLITISKE DRØFTELSER

ØKONOMI TIL FOLKEKIRKENS FÆLLES OPGAVER OG BYGNINGSBEVARELSE

Igennem en årrække har bestyrelsen arbejdet med folkekirkens tilstedeværelse i hele landet og skævvridning af folkekirkens økonomi. Nu er der nedsat et udvalgsarbejde, hvor vi sammen med folkekirkens øvrige aktører skal drøfte mulige løsninger på nogle af tidens store emner og udfordringer.

Bestyrelsen har de senere år arbejdet med en række problemstillinger i folkekirken under betegnelsen Folkekirkens tilstedeværelse i hele landet. På delegeretmødet 2023 fokuserede bestyrelsen på skævvridningen af folkekirkens økonomi under overskriften Den solidariske folkekirke.

I år havde bestyrelsen planlagt et fokus på udfordringerne med økonomien til vedligeholdelse af middelalderkirkerne i de tyndt befolkede områder og behovet for at se på den økonomiske udligning i folkekirken.

I marts 2024 har Kirkeministeren nedsat et udvalgsarbejde vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver. Arbejdet vedrører en række af de problemstillinger, som bestyrelsen har arbejdet med. Bestyrelsen glæder sig over, at spørgsmålet nu bliver adresseret i dette ministerielle udvalg og ser frem til, at vi sammen med folkekirkens øvrige aktører skal debattere mulige løsninger på disse problemstillinger. For at kunne gå solidt ind i det, lægger bestyrelsen hermed op til drøftelse af emner fra det ministerielle udvalgsarbejde.

Oplæggets formål:

- Inddrage delegeretmødet i de spørgsmål, som arbejdet i udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver rejser
- Fortsætte drøftelserne mellem medlemmerne indbyrdes om folkekirkens tilstedeværelse i hele landet
- Styrke bestyrelsen i arbejdet i det ministerielle udvalg.

Økonomi til folkekirkens fælles opgaver

Folkekirkens arbejde sker i sogne og provstier, men stadig flere udfordringer er fælles for hele folkekirken og kalder på flere og nye understøttende initiativer på nationalt niveau. Det gælder både initiativer til udvikling af arbejdet (fx grøn omstilling og Liturgisk Forum) og driften af folkekirkens fælles institutioner (fx Folkekirkens Uddannelses- og Videncenter).

Disse behov er stigende, men landskirkeskatten, som finansierer de fælles opgaver, er alene reguleret i forhold til inflationen – ikke til forøgede og nye aktiviteter.

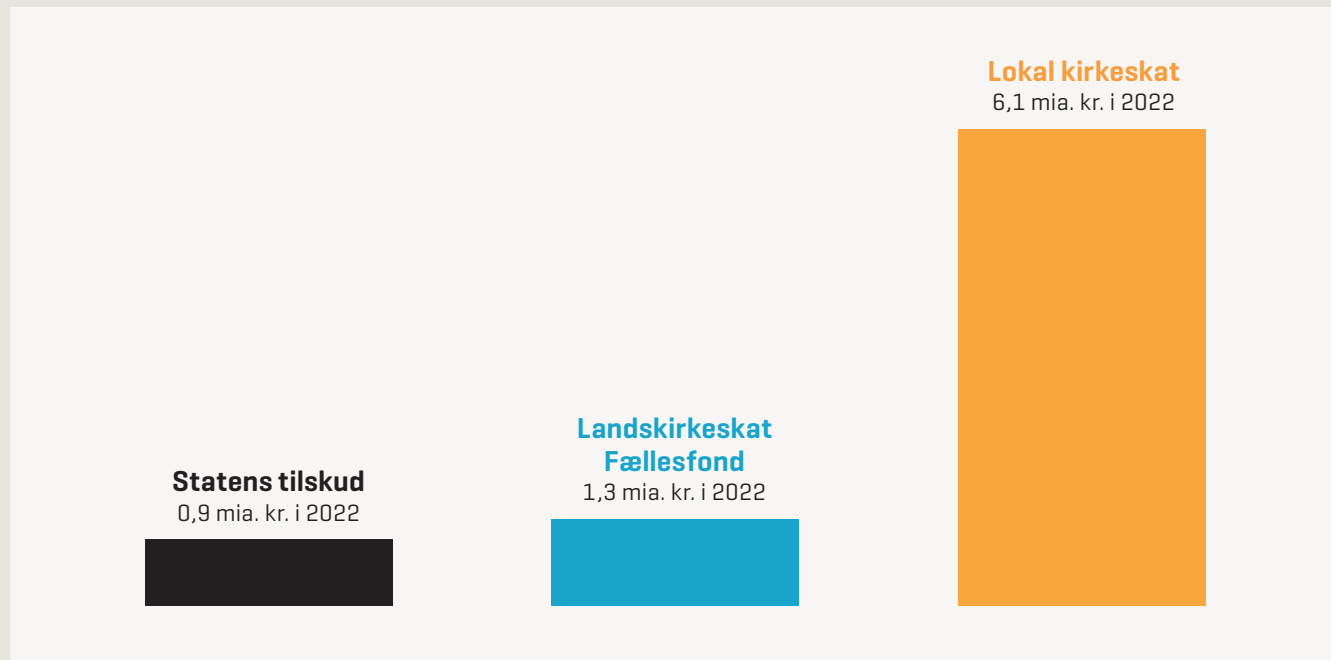
De lokale midler fra kirkeskatten er steget betydeligt mere, fordi kirkeskatteprocenten sjældent reguleres, og indtægterne derfor stiger, når udskrivningsgrundlaget stiger. Det har betydet en markant større vækst i den lokale økonomi end i den fælles økonomi i de seneste 10-15 år.

Udfordring: Behovet for at løse folkekirkelige opgaver i fællesskab stiger. Hvordan prioriterer vi flere penge til det fælles i folkekirken?

Løsningsmuligheder:

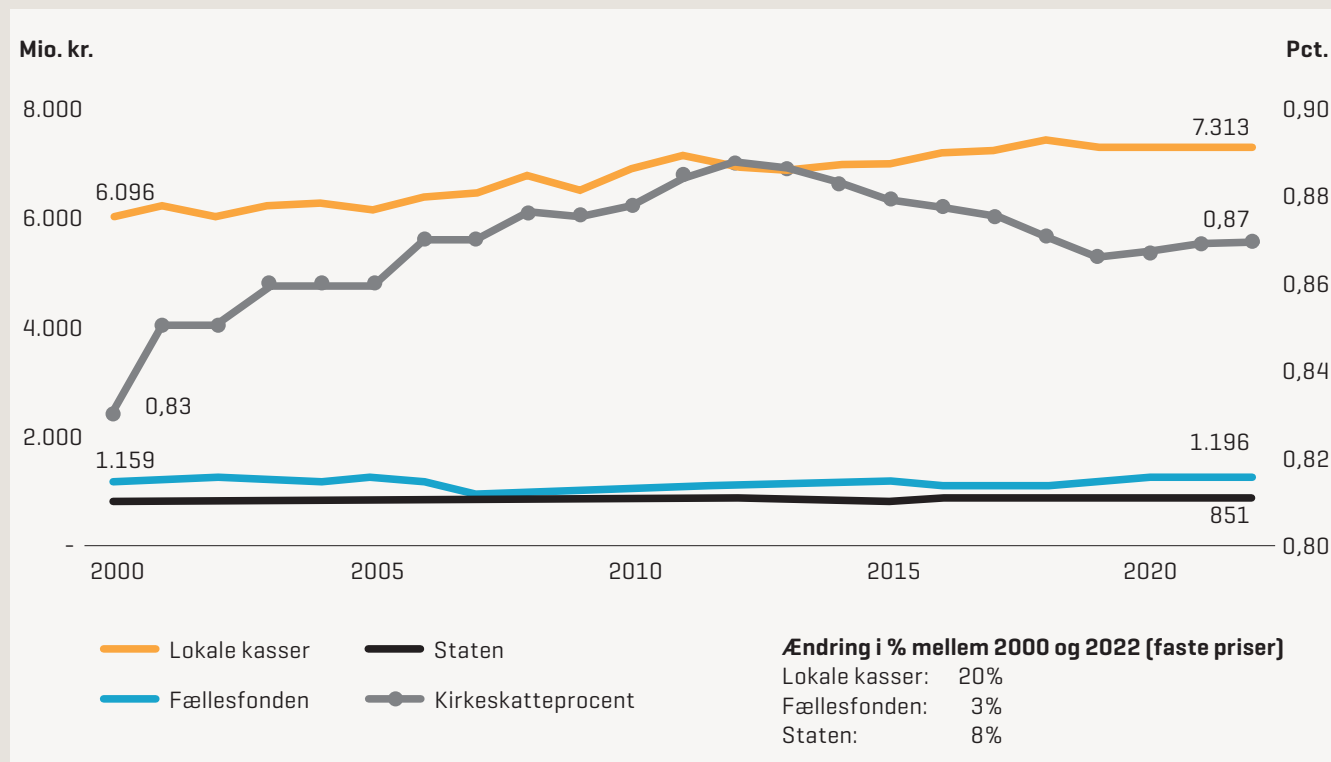
- Forhøje landskirkeskatten – evt. suppleret med en øget udligning
- Skarpere prioritering af Fællesfondens udgifter til driftsopgaver.

Figur 1
Fordeling af folkekirkens væsentligste indtæger
 [Hertil kommer brugerbetaling fra kirkegårde mm.]

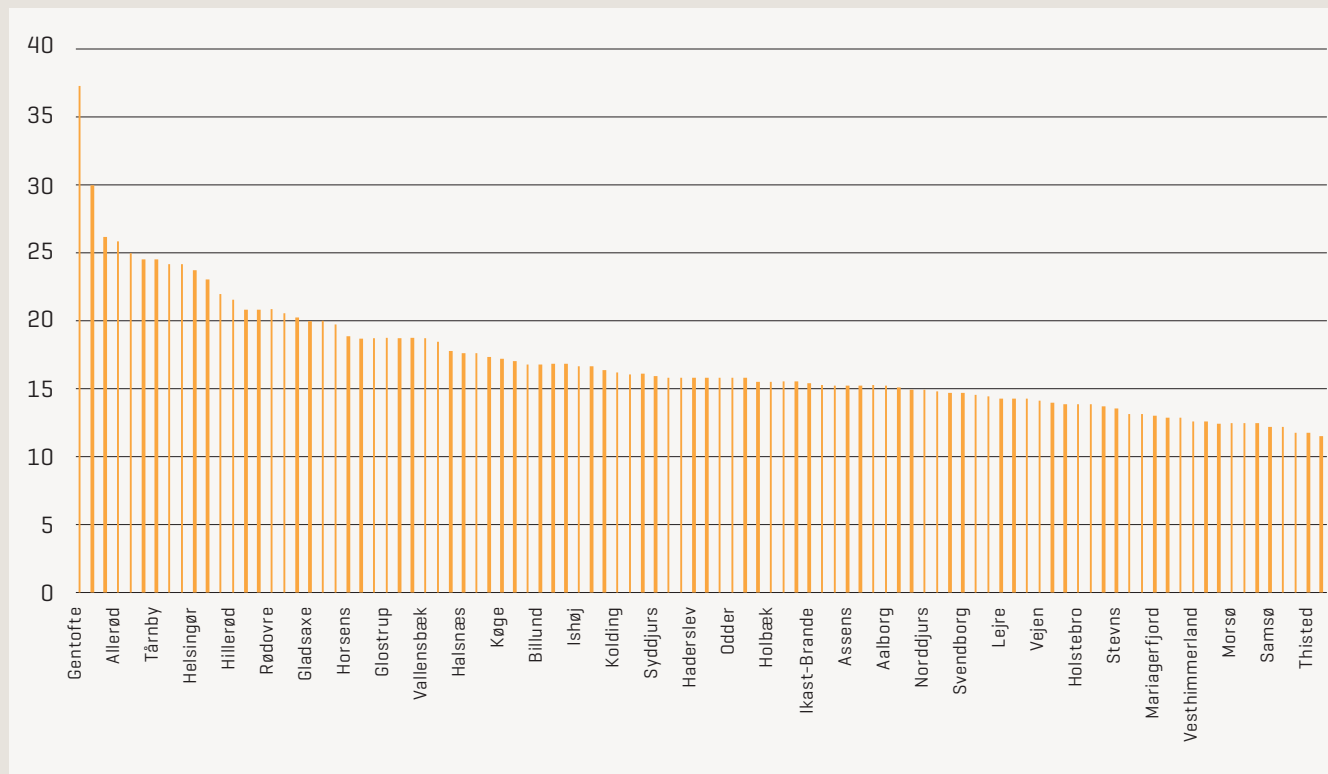
Figur 2
Oversigt over folkekirkens udgifter.

Figuren viser folkekirkens udgifter fordelt mellem det lokale, det fælles og det statslige niveau i faste priser.

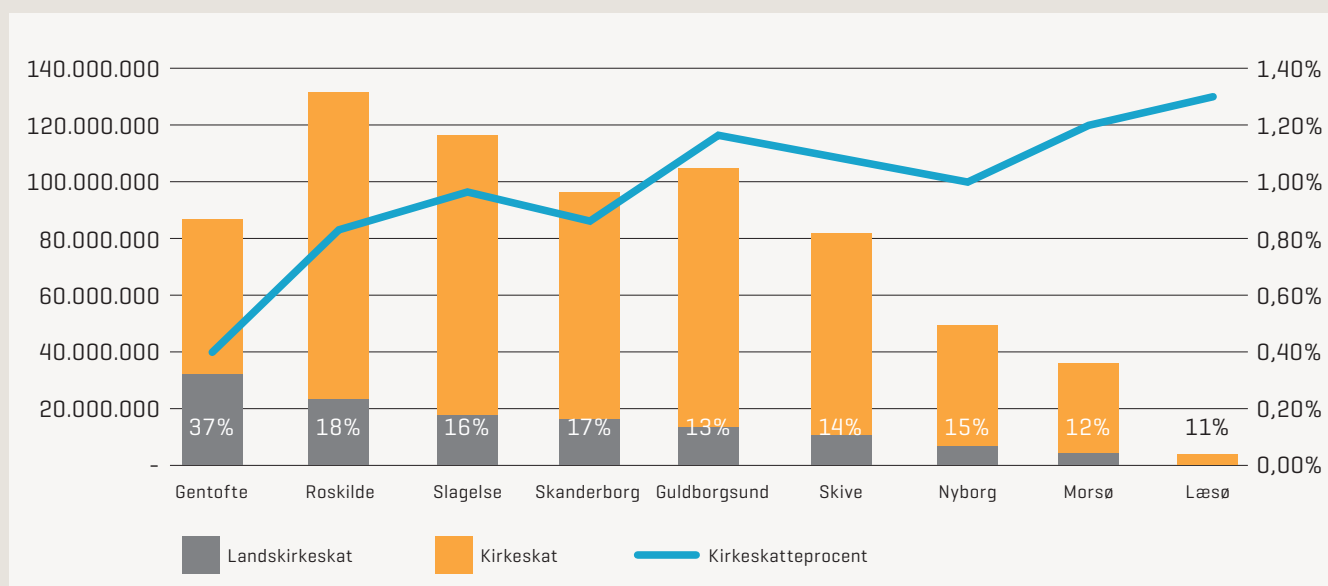
Figur 3
Landskirkeskattens andel af kirkeskatten

Figuren viser hvor stor en andel af kirkeskatten i de enkelte kommuner, der betales til fællesfonden i landskirkeskat.
 Eksempel 1: I Gentofte går 37 % af kirkeskatten til fællesfonden som landskirkeskat
 Eksempel 2: I Læsø Kommune går 11 % af kirkeskatten til fællesfonden som landskirkeskat

Figur 4
Kirkeskat, landskirkeskat og kirkeskatteprocent på udvalgte kommuner

Her illustreres, at jo lavere den lokale kirkeskatteprocent er, jo større andel af kirkeskatten går til landskirkeskatten [Fællesfonden].
 Eksempel 1: Ud af de 87 mio.kr. Gentofte modtager i kirkeskat betales 32 mio. kr. i landskirkeskat svarende til 37%.
 Eksempel 2: Ud af de 3,8 mio. kr. Læsø modtager i kirkeskat betales 450.000 i landskirkeskat til fællesfonden, svarende til 11%

ØKONOMI TIL AT LØFTE DET LOKALE ANSVAR FOR KIRKENS ARBEJDE OG BYGNINGSVEDLIGEHO

Særligt landdistriktsområder med vigende skattegrundlag og mange kirker er økonomisk udfordrede. Forpligtelsen til at vedligeholde kirkebygningerne beslaglægger i nogle provstier en stor del af økonomien, hvilket udfordrer kirkelivet, hvor valget kan stå mellem aktiviteter til kirkelivet og vedligeholdelse.

En eventuel forøgelse af den økonomiske udligning må ske i en balance mellem det nationale fællesskab og det lokale ansvar. En vilje i landets provstier til økonomisk at bidrage mere til det nationale fællesskab, må mødes af en fælles vilje til at finde løsninger på de strukturelle udfordringer.

Udfordring:

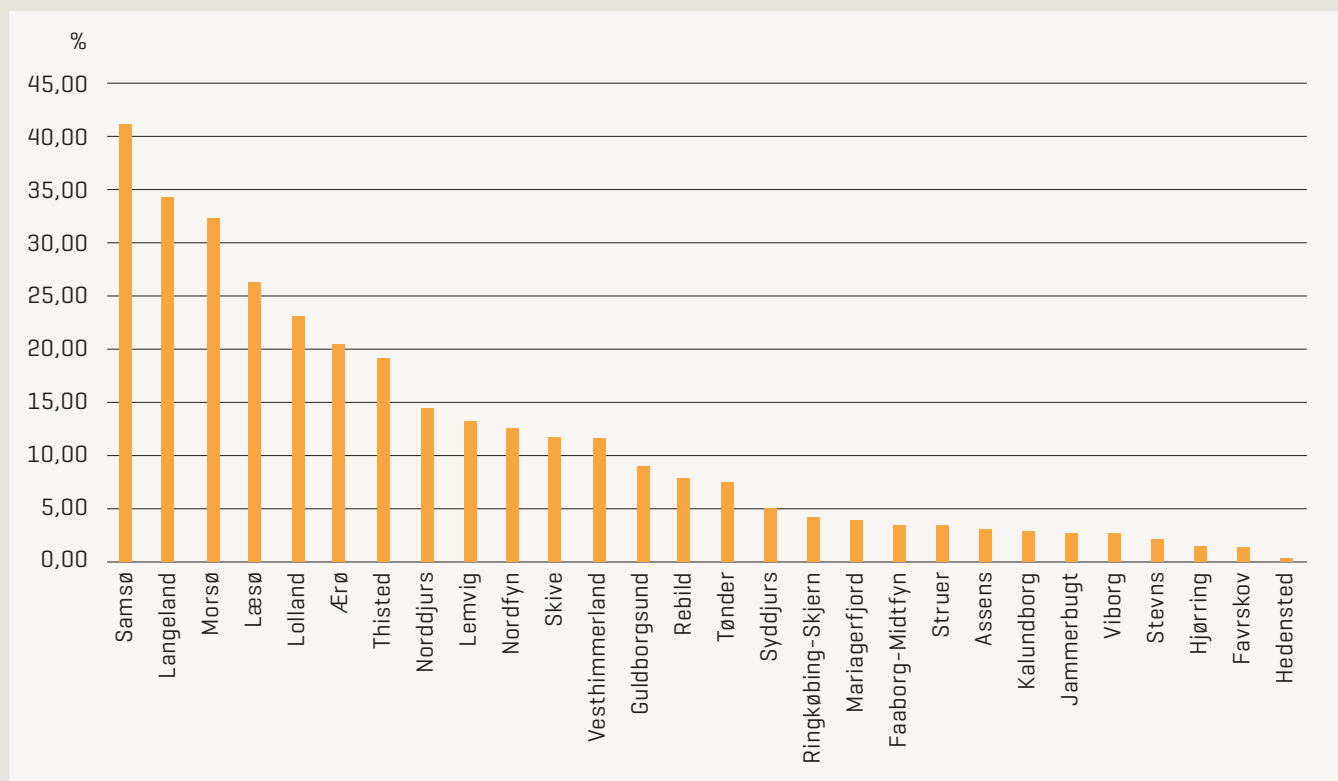
I hvor høj grad er der opbakning til at øge det fælles ansvar for kirkebygningerne og for det generelle kirkelige liv i hele landet?

Løsningsmuligheder:

- Øge den økonomiske udligning mellem provstierne
- Acceptere, at alle kirker ikke skal vedligeholdes på samme niveau
- Nye kriterier for at modtage udligningstilskud
- Give et menighedsråd mulighed for at tage en kirkebygning ud af daglig brug og overdrage ansvaret for kulturarven til folkekirken på nationalt niveau – eventuelt suppleret med private fondsmidler.

Figur 5
Udligning i % af lokal kirkeskat

Figuren viser de kommuner der modtager udligning og hvor stor en andel af deres samlede kirkeskatteindtægter kommer fra udligningsordningen. Eksempel 1: Ud af de Samsø kommunes samlede kirkeskatteindtægter kommer 41% fra udligningsordningen. Eksempel 2: Ud af Hedensted kommunes samlede kirkeskatteindtægter kommer 0,41% fra udligningsordningen.

PRÆSTER I HELE LANDET

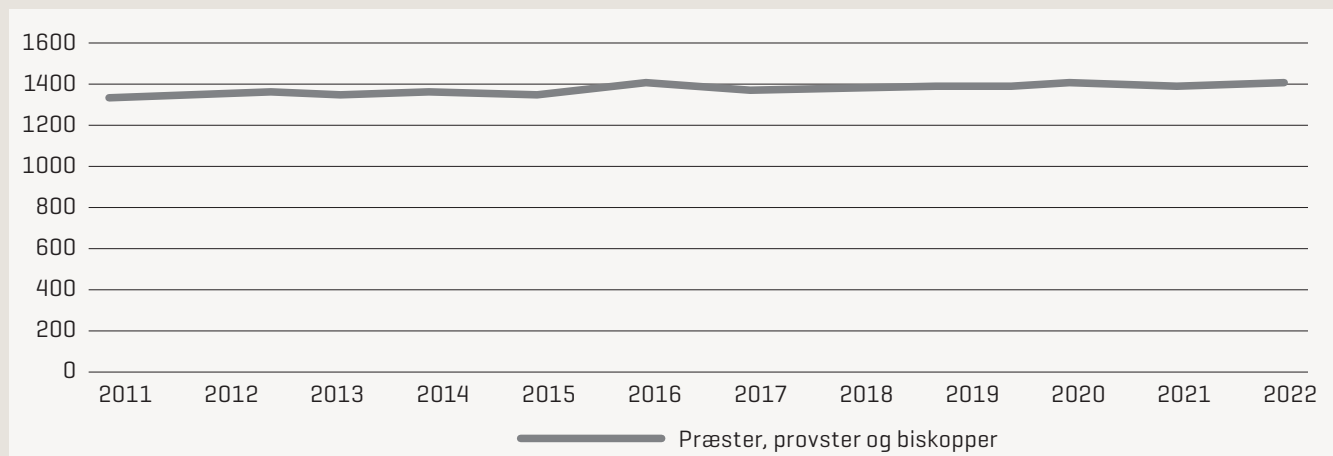
Der er mulighed for lokalt at etablere ekstra præstestillinger med lokale ligningsmidler, såkaldt lokalfinansierede præster. Det oprindelige formål har været at give mulighed for at løse særlige lokale præsteopgaver med fokus på fx diakoni, indvandrere og unge.

Flytningen af præstestillinger fra tyndt til tæt befolkede områder har nået smertegrænsen. Samtidig opleves der også præstemangel i sogne med stor befolkningstilvækst. Ordningen med lokalfinansierede præster anvendes i dag i meget høj grad til løsning af pastorale basisopgaver, og har dermed bevæget sig væk fra det oprindelige formål.

Figurerne 6a og 6b viser, at lønningerne til lokalfinansierede præster er mere end fordoblet fra 32 mio. i 2011 til 68 mio. i 2022, mens øvrige præstelønninger har været svagt stigende fra 1.330 mio. til 1.414 mio. i samme periode.

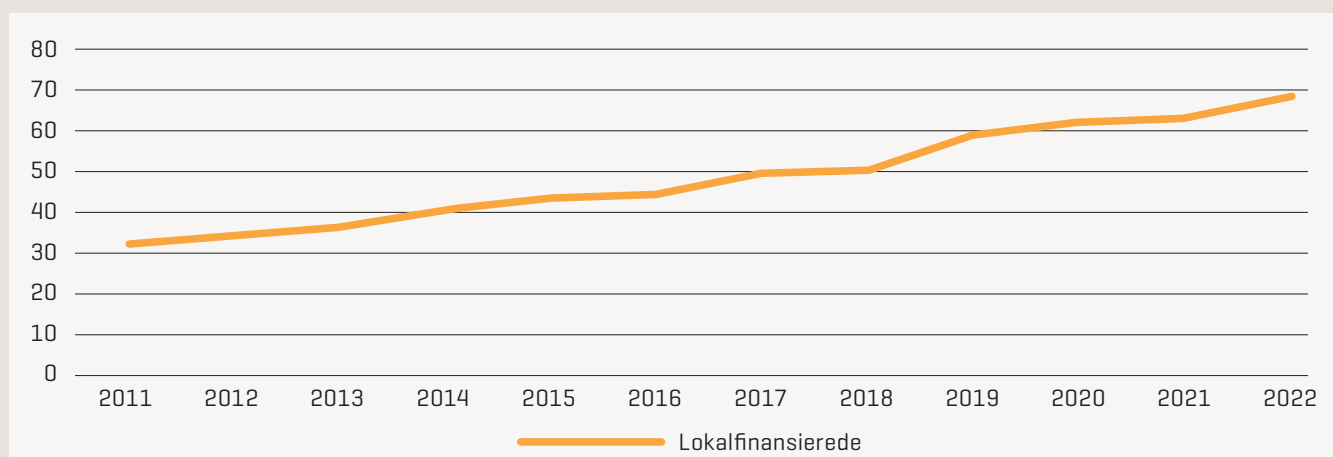
Figur 6a

Udviklingen i de samlede lønomkostninger for præster, provster og biskopper

Figur 6b

Udviklingen i de samlede lønomkostninger for lokalfinansierede præster

Udfordring:

Ordningen med lokalfinansierede præster risikerer at reducere søgningen til præstestillingerne i de tyndt befolkede områder på grund af den aktuelle præstemangel. Ikke alle provstier har samme økonomiske mulighed for at ansætte lokalfinansierede præster. Menighedsrådets beslutningskompetence til at ansætte en ekstra præst indskrænkes, hvis ordningen flyttes til nationalt niveau eller afskaffes. Fordelingen af folkekirkens samlede antal præstestillinger sker i dag ikke ud fra en samlet vurdering af behovet.

Løsningsmuligheder:

- Tage de lokalfinansierede præstestillinger med i betragtning, når de ordinære præstestillinger fordeles
- Afgrænse ordningen med lokalfinansierede præster til helt særlige præsteopgaver
- Afskaffe muligheden for lokalfinansierede præster.

VEDLIGEHOVELSE AF KIRKER, *som menighedsråd ønsker taget ud af daglig brug*

En presset økonomi og adgang til andre kirkebygninger betyder, at menighedsråd i enkelte tilfælde overvejer at tage en kirke ud af daglig brug.

Spørgsmålet er, hvem der i så fald skal tage sig af den kulturarv, som bygningen måtte repræsentere, og hvordan bygningen vil blive vedligeholdt i fremtiden.

Udfordring:

Der er ikke klare procedurer for at tage en kirkebygning ud af daglig brug, og det er uklart hvem, der i så fald overtager ansvaret for bygningen.

Løsningsmuligheder:

- Gøre det muligt for et menighedsråd at tage en kirke ud af daglig brug og overdrage vedligeholdelsen af "tag og fag" til andre
- Gøre det til et fælles folkekirkeligt ansvar at bevare de kirker, der tages ud af daglig brug
- Undersøge muligheden for, at private fonde kan og vil bidrage til vedligeholdelsen af et mindre antal middelalderkirker, som tages ud af daglig brug.

EN SAMLET KIRKESKAT I RO

Ministeren har i kommissoriet for udvalgsarbejdet lagt op til, at folkekirkens samlede kirkeskatteprocent ikke må stige. Hvis den samlede kirkeskatteprocent ikke må ændres, vil det have indflydelse på den lokale selvbestemmelse og ret til at fastsætte den lokale kirkeskat.

En sådan vidtgående ændring af den nuværende ordning går bestyrelsen ikke ind for. Folkekirken, provstiudvalgene og menighedsrådene har på dette område udvist stor ansvarlighed.

INDSTILLING TIL DELEGERETMØDET:

Bestyrelsen spørger på den baggrund om delegeretmødets opbakning til at fremme de fremlagte emner i det ministerielle udvalgsarbejde med de bemærkninger, der er kommet i drøftelserne.

FREMTIDSSIKRING AF MENIGHEDSRÅDENE – ARBEJDSOPGAVERNE OM 10-20 ÅR?

Hvordan sikrer vi, at vi kan rekruttere nye menighedsrådsmedlemmer – også om 10-20 år? Aldersgennemsnittet i menighedsrådene er højt i sammenligning med andre områder båret af frivillighed. Vilkaerne for menighedsrådsarbejdet skal tilpasses de nye generationer, og vi skal overveje, hvordan vi får den næste generation til at deltage i menighedsrådsarbejdet.

I Landsforeningens bestyrelse har vi taget udgangspunkt i en vision for fremtidens gode lokale kirke. Denne kirke bygger på et demokratisk grundlag, har fokus på den kirkelige opgave og lader formålet være styrende. Denne kirke har et godt samvirke mellem læge medlemmer og præster og der findes en gejstlig betjening, der afspejler den teologiske bredde på stedet. Den er kendetegnet ved at være placeret hensigtsmæssigt i bæredygtige sogne med et aktivt og mangfoldigt kirkeliv.

På den baggrund har bestyrelsen formuleret følgende målsætninger for i fremtiden at kunne rekruttere nye menighedsrådsmedlemmer:

- Vi vil gøre det attraktivt at være menighedsrådsmedlem
- Vi ønsker regelforenkling
- Vi ønsker at sikre medlemmernes demokratiske indflydelse
- Samvirket mellem præster og valgte medlemmer er en bærende værdi
- Vi ønsker øget fleksibilitet tilpasset de lokale vilkår
- Vi ønsker en tydeliggørelse af menighedsrådsmedlemmernes ansvar og opgaver

Landsforeningens bestyrelse har arbejdet for, at By-, Land- og Kirkeministeriet skulle nedsætte et udvalgsbetænkingsarbejde. Ministeren har valgt at nedsætte projekt "Forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet" for det kommende år, hvor Landsforeningen er repræsenteret i både styregruppe og arbejdsgrupper. For at kunne gå kvalificeret ind i det arbejde, lægger bestyrelsen her op til en drøftelse af udviklingstendenser, foreløbige udfordringer og mulige løsningsforslag.

Udviklingstendenser

Ser vi tilbage i tid har menighedsrådsarbejdet ændret sig i retning af flere samarbejder på tværs af sogne med mulighed for at tilrettelægge menighedsrådsopgaverne på en anden måde. Mange menighedsråd har lagt sig sammen, så de geografiske menighedsråds kredse mange steder er blevet større, og nogle menighedsråd er blevet en del af storpastorater, i nogle tilfælde med en forringelse af både kaldsretten og samvirket til følge.

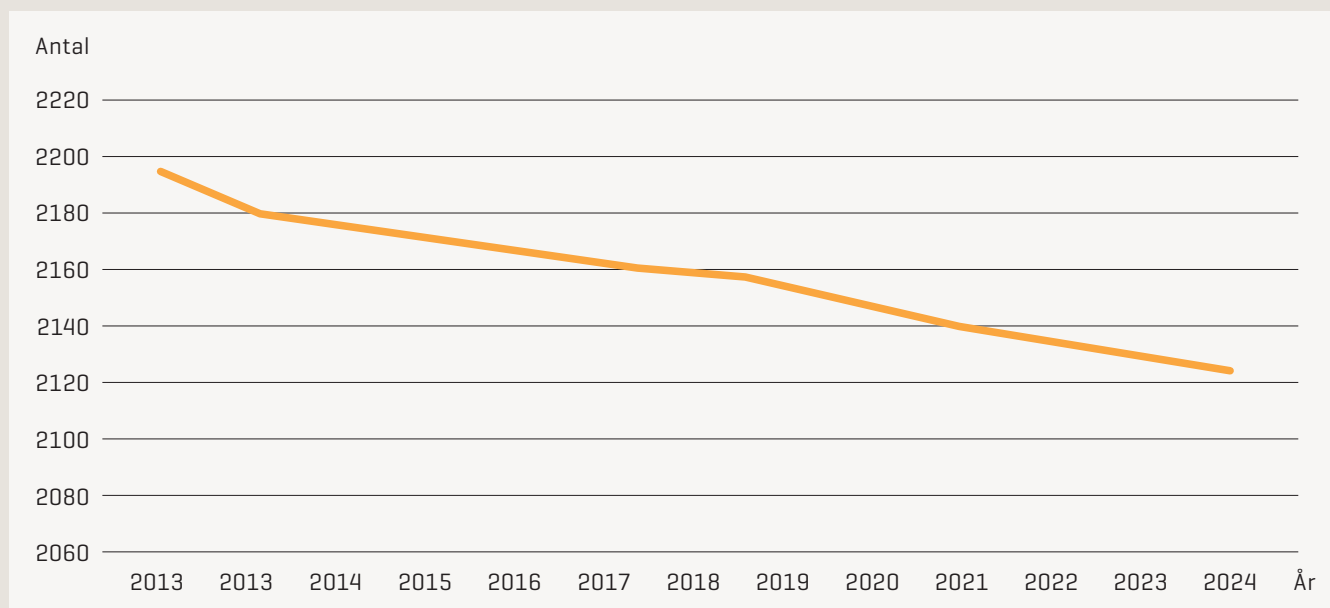
En del sogne har gennemgået en øget professionalisering af arbejdet med flere ansatte og ledere, hvilket stiller menighedsrådene i en ny position, hvor opgaverne får mere karakter af et bestyrelsesarbejde, som stiller spørgsmål om menighedsrådets størrelse.

Antallet af menighedsråd i sogne, der ikke længere har et flertal af folkekirkemedlemmer i sognet, er stigende, hvilket stiller spørgsmål om, hvor længe menighedsrådet skal varetage grundlæggende samfundsopgaver som fx begravelsesvæsenet.

Samtidig har mange provstier ændret sig fra at være mere administrative provstier til i højere grad at være mere helhedsskabende provstier, der initierer relationer og fællesskaber, der samarbejder på tværs af sogne. I denne type provstier sker der også en højere grad af professionalisering. Provsterne er fx blevet mere bevidste om at uddelegere administrative opgaver og i vidt omfang at ansætte en provsti- eller personalekonsulent.

Figur 1
Udviklingen i antal sogne

Figuren viser, hvordan antallet af sogne i Danmark er faldet fra 2.193 sogne i 2013 til 2.124 i 2024.

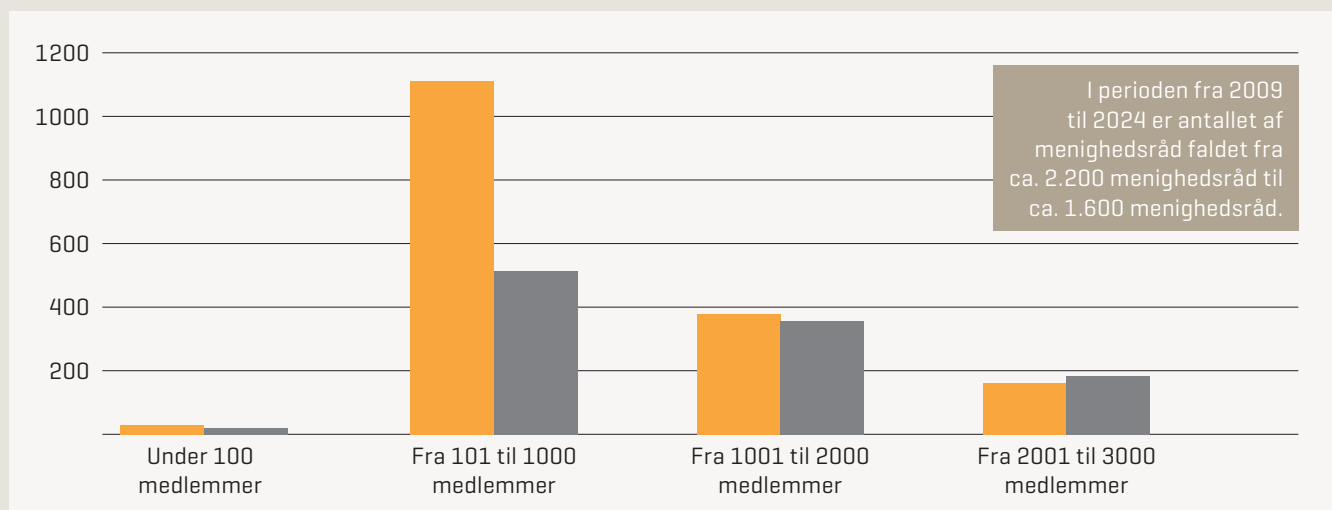
Figur 2
Udviklingen i antal menighedsråd på op til 3.000 folkekirkemedlemmer

Figuren viser, at udviklingen er størst i menighedsråds kredse med mellem 100-1.000 folkekirkemedlemmer. [En menighedsråds kreds kan bestå af flere sogne].

Menighedsråds kredse med under 100 folkekirkemedlemmer er i samme periode faldet fra 31 til 21.

Mange af disse menighedsråd befinder sig på øer.

Antallet af menighedsråds kredse med over 3.000 folkekirkemedlemmer er ikke ændret væsentligt.

Foreløbige udfordringer, vi står overfor i 10-20 årigt perspektiv

Menighedsrådene står overfor en række forskellige udfordringer, der skal findes løsninger på:

- Balancen mellem frivillighed og lønnet arbejdskraft
- Ansvars- og opgavemængden i menighedsrådet
- Strukturen og opgavefordelingen mellem sogn, provsti, stift og det nationale niveau, herunder storpastorer og forståelsen af, hvad det bæredygtige sogn er

- Bevarelsen af kaldsret og liturgisk indflydelse
- Muligheder for bedre administrativ understøttelse af menighedsrådene i de små sogne
- Bevarelse af demokratisk legitimitet på alle niveauer i folkekirken. Hvis det ikke længere er attraktivt at være menighedsrådsmedlem, vil dette også få konsekvenser for provstier, stifter og biskopper.

MULIGE LØSNINGSFORSLAG

Landsforeningens bestyrelse overvejer en række mulige løsningsforslag udover de forslag, der allerede er fremsat overfor ministeren, og som findes i beretningen.

1. Der skal vedtages procedurer for ændringer af sognegrænser og pastoratstruktur.

Der skal tilskyndes til en lokal overvejelse om oprettelse af mere bæredygtige sogne, menighedsråds kredse og pastorater. Procedurerne skal sikre, at evt. storpastorater tager et ligeværdigt hensyn til den gejstlige betjening og til den lokale demokratiske struktur, herunder ved at sikre en rimelig balance mellem gejstlig og lægrepræsentation i de enkelte menighedsråd. Dette vil samtidig medvirke til at løse udfordringerne med kaldsretten og proceduren for præsteansettelse i storpastoraterne.

2. Fuld frisættelse af menighedsrådets konstituering, herunder antallet af medlemmer i menighedsrådet.

Forslaget skal sikre fleksibilitet og regelforenkligning for menighedsrådene, så rådene kan indrette sig, som det passer bedst for dem. Der skal i stedet være en beskrivelse af opgaver og ansvarsområder, som menighedsrådet skal sikre, bliver løst. Hvordan opgaverne fordeles eller uddelegeres, beslutes i en forretningsorden. Forslag til forskellige mulige forretningsordner skal være tilgængelige.

En ændring af menighedsrådets organisering og arbejdsform bør også have konsekvenser for

antallet af medlemmer af menighedsrådet. De mindste menighedsråd er i dag dem, hvor medlemmerne selv skal løse mange af opgaverne. Antallet bør være mere fleksibelt (som ved fælles menighedsråd) og kunne fx fastsættes på valgforsamlingen.

(Dette er en udvidelse af Beretningens forslag 1.)

3. Øget frisættelse af menighedsrådene

For at skabe større fleksibilitet foreslås en øget frisættelse af menighedsrådene i relation til procedurer og opgaver, fx gennem en opdeling i obligatoriske opgaver og valgfrie opgaver, som menighedsrådet kan vælge at løse i samarbejde med andre menighedsråd.

4. Øget administrativ understøttelse

For at gøre det mere attraktivt at være menighedsrådsmedlem og skabe tid og rum til kirkens egentlige formål, skal alle sogne sikres administrativ bistand, uden at ledelsen af kirken dermed overlades til kirkens ansatte.

5. Kompetenceudvikling

For at understøtte krav om kompetenceudvikling skal det være muligt at frikøbe menighedsrådsmedlemmer ved deltagelse i obligatoriske kurser, fx gennem tabt arbejdsfortjeneste.

6. Tydeliggørelse af samvirket

Der skal ske en tydeliggørelse af samvirket i menighedsrådet, af opgaver og ansvarsområder

mellem præst og læge menighedsrådsmedlemmer, så det er tydeligt for både dem og de ansatte, hvem der har ansvaret for hvad.

Om valg af liturgi skal det fx fremgå, at intentionen er, at hele menighedsrådet - både præster og valgte - skal kunne føre en god samtale om gudstjenesten. Menighedsrådet, både læge og gejstlige medlemmer, skal have initiativret i forhold til gudstjenestens liturgi, så samvirket kan styrkes. Ændringer skal dog have præstens samtykke.

Et øget fokus på kirkens formål og en tydeliggørelse af opgaver og ansvarsområder forventes også at ville øge trivslen på folkekirkens arbejdspladser.

7. For at sikre folkekirkens geografiske og funktionelle tilstedeværelse skal det være muligt både at kalde og at sende præster.

Ansvar for folkekirkens geografiske og funktionelle tilstedeværelse er lokalt forankret i menighedsrådene. Som hovedregel kaldes alle præster af et menighedsråd. Der skal undtagelsesvist være mulighed for, at præster kan sendes af biskopper, institutioner, stiftsråd og provstiudvalg eller andet udvalg, hvor den pågældende præst er ansat. Det gælder fx funktionspræster med minimal tilknytning til sognet (5% præster) og andre særlige præstestillinger.

8. Procedurer for kirkelukninger

Der skal vedtages procedurer for kirkelukninger via provstier - uden vetoet for de enkelte sogne.

9. Procedurer for præstefordelinger

Der vedtages procedurer for præstefordelinger med inddragelse af stiftsråd og eventuelt provstiudvalg.

10. Sognebåndsløsning

Vilkårene om sognebåndsløsning i forhold til valgret og kirkeskattebetaling skal belyses.

11. Stiftsøvrighedens funktion udfases

Begrundes ud fra en administrativ forenkling, samt en ensartning og forenkling af klagesystemet.

INDSTILLING TIL DELEGERETMØDET:

Bestyrelsen ønsker delegeretmødets tilkendegivelse for hvert enkelt af de 11 løsningsforslag.

MODELLER FOR FOLKEKIRKENS STYRELSE

Den danske folkekirke er kendetegnet ved på én gang at være forpligtet på det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag og være tæt forbundet med det danske folk - blandt andet gennem medlemsdemokratiet.

Denne balance afspejles i, at opgaverne løses i et samvirke mellem gejstlige og valgte lægfolk i menighedsråd, provstiudvalg og stiftsråd. Men stadig flere opgaver – fx Liturgisk Forum og Folkekirken Grønne Omstilling - løses eller søges løst på det nationale niveau, hvor der i dag ikke er rum for dette samvirke. Rammerne sættes af Folketinget, men folkekirken valgte lægfolk har meget begrænset indflydelse på beslutningerne på det nationale niveau om for eksempel fordelingen af folkekirkenes ressourcer.

En anden balance, der kendetegner folkekirken, er forholdet mellem kirken og staten. Folkekirken har sit selvstændige demokrati i menighedsråd, provstiudvalg og stiftsråd. Dette demokrati bør udvikles på det nationale niveau sådan, at folkekirken kan føre en løbende samtale med staten om folkekirkenes vilkår og arbejde og have indflydelse på egne vilkår på det nationale niveau.

Hvilke problemer skal en ændret styrelse løse?

Bestyrelsen gør sig ikke forestillinger om, at nye beslutningsgange på det nationale niveau vil løse udfordringerne med folkekirkenes relevans og sikre, at mennesker har en livslang relation til folkekirken. På den anden side skal vi ikke udelukke, at der er sammenhænge. Hvis det er uklart, hvem der har kompetencen til at træffe beslutninger, øges risikoen for, at der ikke træffes nødvendige beslutninger om fx fordelingen af folkekirkenes ressourcer.

Blandt andet følgende forhold taler for en opdatering af folkekirkenes styrelsesforhold:

- Den demokratisering af folkekirken, som blev påbegyndt med menighedsrådene for 120 år siden, er endnu ikke gennemført på det nationale niveau.
- Beslutningsgangene på det nationale niveau er i dag ikke fuldt gennemsikkelige for offentligheden og fordi de også i en vis grad er uklare, bliver procedurerne ofte en del af diskussionen af nye løsninger.

Der er behov for

- at folkekirkenes medlemmer får større indflydelse på landskirkeskattens størrelse, og hvad midlerne bliver anvendt til.
- mere klare beslutningsgange, som giver folkekirkenes medlemmer indflydelse på ændringer i folkekirkenes liturgier, herunder nye ritualer og salmebøger
- en ligeværdig samtale mellem folkekirken og staten.

Mulige løsningsmodeller

Bestyrelsen arbejder med en række mulige løsningsmodeller som grundlag for at afklare, hvilke løsninger, Landsforeningen aktivt skal arbejde for og hvilke yderligere løsninger, Landsforeningen kan gå ind i samtaler med folkekirkenes aktører om.

Bestyrelsen arbejder ikke med modeller, der rører ved Grundloven og folkekirkenes særstatus.

Der kan tænkes en række mellemformer og varianter af modellerne, og der kan tænkes forskellige modeller for sammensætning af valgformer til og sekretariatsunderstøttelse af de anførte organer.

LØSNINGSMODELLER – FOLKEKIRKENS STYRELSE

0.

Øget statslig styring og svækket indflydelse til folkekirkens medlemmer

Ministeriet har en høj grad af kontrol med fællesfonden og liturgien som led i en almindelig statslig styring.

Den nuværende ordning med indstillingsret til Budgetfølgegruppen har alene en formel karakter.

1.

Lovfæstelse af nuværende sædvane

Den nuværende sædvane for ændringer af folkekirkens liturgi og ordning for styring af fællesfonden fastsættes ved lov

2.

Styrket indflydelse for folkekirkens medlemmer på beslutninger om liturgi og fællesfonden

Den nuværende sædvane for ændringer af liturgi lovfæstes og suppleres med repræsentation af folkekirkens lægfolk.

Den nuværende ordning for styring af fællesfonden styrkes eller omlægges til et bredt sammensat organ

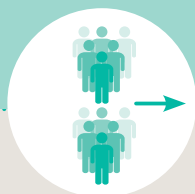

Et flertal i bestyrelsen finder, at drøftelserne bør fokusere på model 3 og 4.

3.

To nye organer med indstillende kompetence på nationalt niveau

En ny valgform, som muliggør valg af henholdsvis et repræsentativt organ med gejstlige og læge medlemmer til at foretage indstillinger til ministeren om folkekirkens fælles økonomi og et organ til i et samvirke mellem læge og gejstlige at foretage indstillinger om liturgi

4.

To nye organer med besluttende kompetence på nationalt niveau

En ny valgform, som muliggør valg af henholdsvis et repræsentativt organ med gejstlige og læge medlemmer til at træffe alle beslutninger om folkekirkens fælles økonomi og et organ til i et samvirke mellem læge og gejstlige efter nedsættelse af forberedende organer at træffe beslutninger om liturgi

5.

En folkekirke med egen forfatning

Folkekirken får egen forfatning og etablerer sig med selvstændig ledelse.

Folketinget overdrager en række kompetencer til folkekirkens nationale organ

Gennemførelse

Der er brug for grundige samtaler med folkekirkens aktører om problemstillinger og løsningsmuligheder.

Målet er, at Landsforeningen sammen med øvrige folkekirkelige aktører på et tidspunkt kan præsentere ministeren og Folketinget for gennemførlige løsninger til gavn for folkekirken.

INDSTILLING TIL DELEGERETMØDET:

Bestyrelsen efterspørger tilkendegivelser fra delegeretmødet om bestyrelsens handlerum i det videre arbejde og hvilke modeller, der eventuelt ikke er opbakning til at fremme.

FORSLAG OM EN LITURGIPROTOKOL I ALLE KIRKER

Bestyrelsen foreslår, at menighedsrådets arbejde med den lokale gudstjeneste gøres mere håndgribeligt. En liturgi protokol vil være et godt redskab til at samtale og træffe beslutninger om den lokale liturgi i et samvirke i menighedsrådet mellem præsten eller præsterne og de valgte medlemmer.

De seneste års samtaler om folkekirkens liturgi har vist, at der i mange menighedsråd er interesse for at arbejde med, hvordan stedets gudstjeneste skal være. Menighedsrådsloven er tydelig om, at menighedsrådet har ansvar for både de kirkelige og de administrative anliggender. Men mange valgte menighedsrådsmedlemmer finder det uhåndgribeligt at arbejde med stedets gudstjeneste og har let ved at overlade opgaven til præsten eller præsterne.

Situationen er meget forskellig i de enkelte menighedsråd. Nogle menighedsråd har nedsat et gudstjenesteudvalg eller lignende, hvor præster og valgte menighedsrådsmedlemmer taler om stedets gudstjeneste. Andre steder er sådanne samtaler stadig sjældne.

Forslag

Bestyrelsen har et ønske om at fremme samvirket i menighedsrådet mellem gejstlige og folkevalgte medlemmer om den lokale gudstjeneste. Bestyrelsen foreslår derfor, at alle menighedsråd fører en liturgi protokol, hvor stedets liturgi er beskrevet og tidligere beslutninger kan genfindes. Her noteres de valg, menighedsrådet nu eller for år tilbage har besluttet om stedets gudstjeneste, sådan som højmesseordningen giver mulighed for. Fx hvilken indgangs- og udgangs bøn, der anvendes, og hvilket nadverritual, der følges.

I protokollen noteres også de tilladelser, der måtte være givet af biskoppen om fx afvigelser fra højmesseordningen og brug af andre bønner og salmebøger end de autoriserede.

Liturgi protokollen omfatter primært beslutninger om de faste gudstjenester og de kirkelige handlinger. "Børnegudstjenester på højmessens plads" er ikke omfattet af forslaget.

Protokollen har ikke til formål hverken at begrænse eller udvide gudstjenesternes variation.

Formål

Liturgi protokollen er et redskab til at føre en samtale i menighedsrådet om de valgmuligheder, gudstjenesteordningen rummer og at træffe beslutninger om stedets gudstjeneste i et samvirke i menighedsrådet mellem præsten eller præsterne og de valgte.

Hensigten er, at samtalen og beslutningerne om gudstjenesten får samme prioritet som menighedsrådets øvrige opgaver. Bestyrelsen overvejer, hvordan vi sikrer, at liturgi protokollen bliver et fremtidigt redskab i alle menighedsråd.

Nyvalgte menighedsrådsmedlemmer, nye præster, organister og disses vikarer og kandidater, der søger embede vil få indblik i og overblik over stedets liturgi. Desuden vil en offentlig liturgi protokol fremme dialogen med menigheden om gudstjenesten.

Endelig vil en protokol være et godt redskab i dialogen med biskoppen om stedets gudstjeneste.

Gennemførelse

Bestyrelsen har bragt forslaget op i den arbejdsgruppe, som arbejder med en ny højmessevejledning, og foreslået, at liturgi protokollen som arbejdsredskab skrives ind i højmessevejledningen. Bestyrelsen vil fortsætte arbejdet med at fremme forslaget.

Bestyrelsen arbejder med forslag til mere præcise formuleringer i menighedsrådsloven om samvirket i menighedsrådet mellem præsten eller præsterne og de valgte medlemmer. Formuleringerne skal befordre, at arbejdet

med gudstjenesten bliver håndgribeligt. Bestyrelsen bringer forslaget ind i det aktuelle arbejde med revision af menighedsrådsloven.

Endelig vil Landsforeningen arbejde videre med eksempler, inspiration og vejledning til menighedsrådenes arbejde med gudstjenesten og liturgiprotokollen. Salmebogen er et væsentligt redskab, fordi den indeholder alle de autoriserede bøger, som ligger på alteret, undtaget bibelen,

Eksempler

På de næste sider følger to eksempler på, hvordan en liturgiprotokol kan se ud. De illustrerer forslaget vel vidende, at der skal arbejdes videre med udformningen.

Hensigten er, at man både skal kunne arbejde digitalt med protokollen og med en printet udgave.

INDSTILLING TIL DELEGERETMØDET:

Bestyrelsen spørger om delegeretmødets opbakning til at fremme, at menighedsrådene arbejder aktivt med en liturgiprotokol

EKSEMPEL 1

LITURGIProtokol for Vibe Kirke

Menighedsrådet har nedsat et liturgiudvalg bestående af begge sognets præster, 4 valgte menighedsrådsmedlemmer, organist, kordegn og kirketjener. Udvalgets arbejde skal altid godkendes af menighedsrådet.

Menighedsrådet har taget følgende beslutninger

	Besluttet dato	Biskoppens samtykke dato
Tidspunkt for de faste gudstjenester	12. oktober 2015	
Ny autoriseret salmebog	2002	
Salmebogstillægget "100 salmer" kan anvendes	11. november 2016	Er givet generelt
Valg af indgangs- og udgangsbøn	12. oktober 2015	
Brug af de af biskoppen godkendte bønnesamlinger	6. februar 2018	Er givet generelt
Lejlighedsvis brug af den ikke-autoriserede bibeloversættelse "Den nye aftale"	13. november 2021	27. november 2021
Brug af messehagler	12. oktober 2015	
Valg af nadverritual	6. februar 2018	

EKSEMPEL 1 - FORTSAT

Menighedsrådet har taget følgende beslutninger om ændringer i liturgien i henhold til højmesseordningen og menighedsrådslovens § 38. Kræver ikke biskoppens samtykke. (Nedenstående 10 punkter er en del af højmesseordningen og kan findes i salmebogen side 808):

	Afgørelse	Besluttet i menighedsrådet den
1. Anvendelse af anden autoriseret indgangsbøn og udgangsbøn	-	
2. Periodevis anvendelse af syndsbeholdelse og absolution i gudstjenestens indledning (skriftemål)	-	
3. Anvendelse af Kyrie og Gloria i gudstjenestens indledning, herunder eventuel udeladelse af indgangsbøn og udgangsmøn	Anvendes lejlighedsvist. Ind- og udgangsbøn udelades ikke.	12. oktober 2015
4. Lægmandsmedvirken ved læsning fra Det Gamle Testamente og læsning fra Det Nye Testamente (epistel eller lektie)	-	
5. Udeladelse af én af læsningerne (reduktion til to læsninger)	-	
6. Dåbens plads i højmissen	-	
7. Lægmands medvirken ved kirkebønnen	-	
8. Anvendelse af anden autoriseret nadverbøn	-	
9. Lægmands medvirken ved uddeling af brød under nadveren	Kordeggen medvirker ved uddeling af brød	6. februar 2018
10. Anvendelse ved faste gudstjenester af ordningen for børnegudstjenester på højmessens plads	-	

- I Vibe kirke er der højmesse søndag kl. 10.00, dog kl. 17.00 den sidste søndag i måneden (hvis ikke denne rammer en af kirkens store højtidsdage).
- Bibeloversættelsen "Den nye aftale" anvendes ved særlige lejligheder.
- Hvor ikke andet er anført, gælder liturgien uanset hvem af stedets præster, der har tjeneste.

EKSEMPEL 1 - FORTSAT

HØJMESSEN

Klokkeringning efterfulgt af bedeslag

Indgang (præludium)

Efter bedeslagene indledes gudstjenesten med præludium, hvorunder præsten går for alteret.

Indgangsbøn (Under bønnen knæler præsten ved alteret.)

Den i ritualbogen først anførte bøn læses af kordegnen eller korsanger:

Lad os alle bede. Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, Gud Fader, min skaber, du Herre Jesus, min frelser, du gode Helligånd, i liv og død min trøstermand, vil tale til mig.

Herre, oplad nu således ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld mit hjerte, at jeg af dit ord kan lære at sørge over [for] mine synder og at tro i liv og død på Jesus og hver dag forbedre mig i et helligt liv og levned. Det høre og bønføre Gud, ved Jesus Kristus. Amen.

Indgangssalme

Kyrie (Herre, forbarm dig) og Gloria (Lovsangen): Kyrie bruges når messehaglen er lilla, Kyrie og Gloria når messehaglen er rød eller hvid (store festdage) – når messehaglen er grøn så hverken Kyrie og Gloria

Hilsen og korsvar

Indledningskollekt

Læsning fra det gamle testamente – første læsning kan undlades og bliver det altid ved dåb

Salme

Læsning fra det nye testamente - epistel eller lektie

Trosbekendelse – synges. Dog ved 17-gudstjenesten siges den efterfulgt af verset: Lad verden ej med al sin magt.

Salme før prædiken

Evangelielæsning

Dette hellige evangelium skriver evangelisten – med korsvar: *Gud være lovet for sit glædelige budskab.*

Teksten læses derefter af præsten og efterfølges af korsvar: *Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det.* (Den ene af kirkens præster har menighedsrådets tilladelse til, at dette korsvar ikke bruges ved dennes tjenester)

Prædiken

EKSEMPEL 1 - FORTSAT

Lovprisning

Kirkebøn

Kirkebønnen bedes fra prædikestolen i tilknytning til prædikenen, eller den bedes fra alteret efter salmen efter prædikenen.

Den apostolske velsignelse

Salme

Nadver

Ved 10-gudstjenester anvendes nadverritual C. Ved 17-gudstjenester anvendes ritual A.

Slutningskollekt

Velsignelse

Udgangssalme

Udgangsbøn (Under bønne knæler præsten ved alteret)

Den i ritualbogen først anførte bøn læses af kordegnen eller korsanger:

Lad os alle bede. Herre, jeg takker dig af hele mit hjerte, fordi du har lært mig, hvad du vil, at jeg skal gøre. Hjælp mig nu, min Gud, ved din Helligånd for Jesu Kristi skyld, at jeg må bevare dit ord i et rent hjerte, deraf i troen styrkes, i et helligt levedes og mig derved i liv og død trøste. Amen.

Udgang (postludium)

- Indsamling finder almindeligvis sted i forbindelse med udgangen.

EKSEMPEL 2

LITURGIProtokol for Lærke Pastorats Tre Kirker, Lærke Menighedsråd

- I pastoratet afholdes hver søndag 2 gudstjenester, hvor den ene er højmesse med altergang kl. 10.00. Der er hver søndag tjeneste i pastoratets hovedkirke, Lærkebølle, dog kun hver anden med højmesse. De øvrige tjenester fordeles ligeligt mellem Lærkehøj og Lærkevang. Dette gælder når stedes egen præst har tjenesten.
- I pastoratets kirker følger vi ritualen, som det er foreskrevet i Ritualbogen.
- I Lærkebølle og i Lærkehøj kirker bruges ved altergangen B-ritualet, hvorimod Lærkevang bruger A-ritualet.
- Ind- og udgangsbøn er i alle kirkerne de først anførte i ritualbogen.

Senest vedtaget i menighedsrådet 16. januar 2024

STYRKELSE AF LANDSFORENINGENS RELATIONER TIL PROVSTIUDVALGENE

Bestyrelsen ønsker at styrke Landsforeningens relationer til provstiudvalgene med flere tilbud om netværk og videndeling og på længere sigt undersøge, om der er interesse i provstiudvalgene for medlemskab af Landsforeningen.

En arbejdsgruppe nedsat af bestyrelsen har undersøgt det formålstjenlige i at udvide Landsforeningens medlemskreds med provstiudvalg og eventuelt stiftsråd. Herunder hvilken værdi, det kan skabe for menighedsråd, provstiudvalg, stiftsråd og folkekirken som helhed.

Arbejdsgruppen bestod af provstiudvalgsmedlemmer, stiftsrådsmedlemmer, medlemmer af distriktsforeningsbestyrelser og medlemmer af Landsforeningens bestyrelse.

Baggrunden var blandt andet, at provstiudvalgsmedlemmer har rejst efterspørgsel efter et forum i Landsforeningens regi særligt for provstiudvalgsmedlemmer for at være fagligt opdaterede til arbejdet og indgå i netværk.

Arbejdsgruppens anbefalinger

Arbejdsgruppen afleverede i oktober dens anbefalinger og anbefaler en udvidelse af Landsforeningens medlemskreds med provstiudvalg og stiftsråd for at skabe nye rum for samtale på og mellem folkekirkens niveauer.

Arbejdsgruppen anbefaler, at provstiudvalg og stiftsråd tilbydes medlemskab af Landsforeningen med beføjelser svarende til menighedsråd og at Landsforeningen tilbyder målrettede tilbud til de nye medlemmer, som kan give inspiration til udvikling. Fra webinarer og kurser til erfamøder og konferencer.

Arbejdsgruppen har desuden en række organisatoriske anbefalinger om medlemskab, delegerede, bestyrelsesvalg mv.

Bestyrelsen takker arbejdsgruppen for et grundigt stykke arbejde, som har givet grundlag for gode drøftelser med distriktsforeningerne og i bestyrelsen.

Bestyrelsens forslag

Bestyrelsen ønsker at styrke Landsforeningens relationer til provstiudvalgene. Der er behov for flere samtaler på landsplan mellem provstiudvalgene og menighedsrådene.

Foreningen skal give tilbud om netværk for provstiudvalgsmedlemmer og andre tilbud om videndeling

På dette erfaringsgrundlag skal vi senere spørge provstiudvalgene, om de er interesseret i et egentligt medlemskab.

Stillingtagen til arbejdsgruppens organisatoriske anbefalinger afventer tilbagemeldingerne fra provstiudvalgene og fortsatte drøftelser i Landsforeningen.

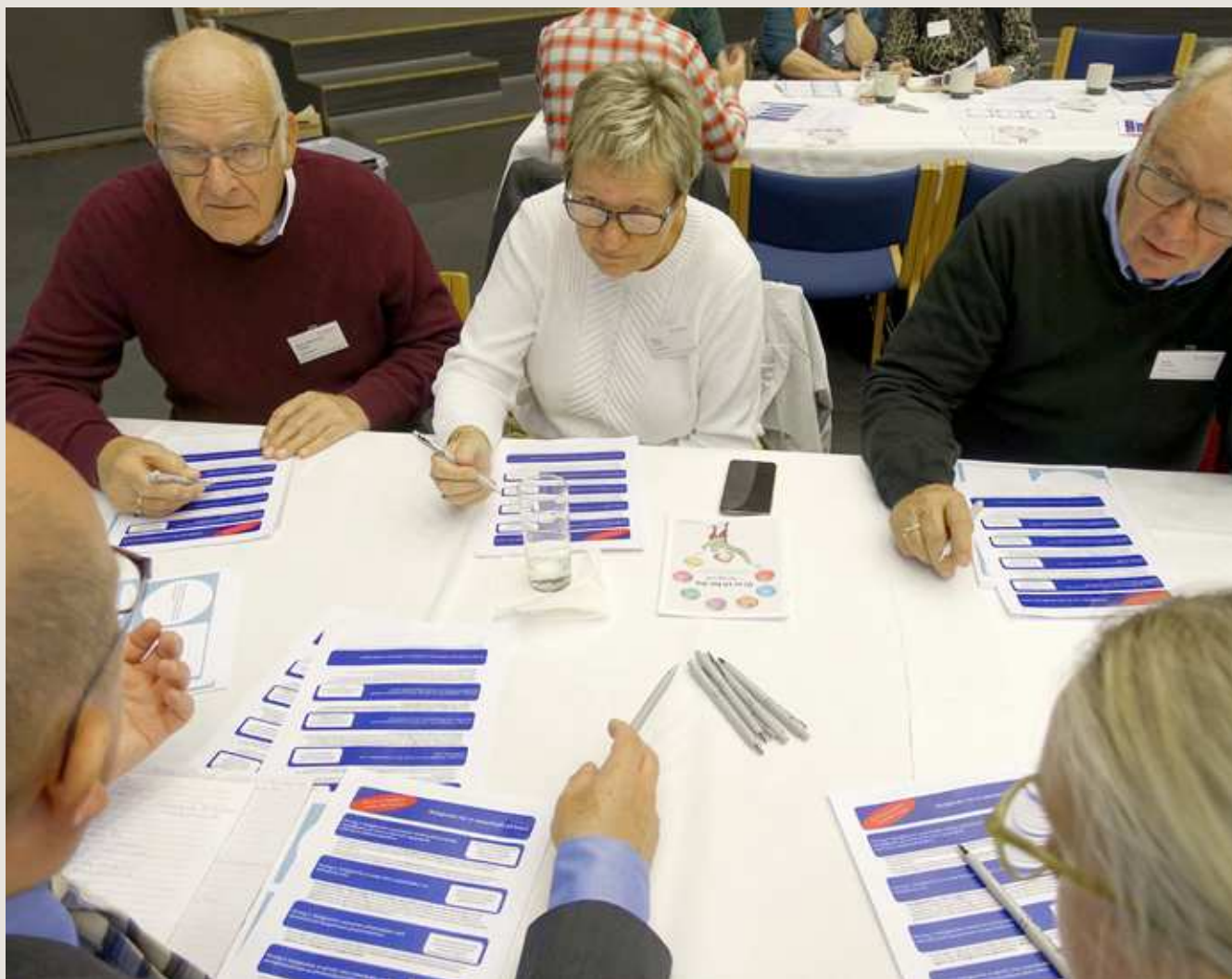
Baggrund

Især siden betænkning 1491 om folkekirkens lokale økonomi (2007) har provstiudvalgene fået flere opgaver og kompetencer. I stadig flere provstiudvalg sker der en egentlig drøftelse af udviklingen af det kirkelige liv i provstiet.

Relationen mellem menighedsrådene og provstiudvalgene er blevet tættere og stadig flere menighedsråd efterspørger hjælp fra provstiet til løsning af opgaver. Nogle menighedsråd ønsker denne udvikling. Andre prioriterer det lokale, og at menighedsrådene beholder deres opgaver.

Siden 2005 har Landsforeningen haft til opgave at "støtte menighedsrådsmedlemmer ved udførelsen af de hverv, de er betroet i provstiudvalg og stiftsråd". Landsforeningen har i stigende grad taget initiativer rettet mod medlemmer af provstiudvalg, herunder introduktionskurser og konferencer.

Landsforeningens generelle rådgivningstilbud er tilgængelige for medlemmerne - også i deres funktioner i provstiudvalg og stiftsråd, og Landsforeningen sælger i stadig højere grad konsulenttydelser til provstiudvalg.

FAKTABOKS:

- Folkekirkens provstiudvalg har 815 medlemmer, hvoraf 611 er læge medlemmer.
- Af de læge medlemmer er 475 medlemmer af et menighedsråd, svarende til 78 %
- 136 provstiudvalgsmedlemmer er således ikke medlemmer af et menighedsråd. Af disse har 29 indmeldt sig som personlige medlemmer af Landsforeningen.
- Personlige medlemmer har adgang til årsmødet, men kan ikke vælges som delegerede eller til Landsforeningens bestyrelse.

INDSTILLING TIL DELEGERETMØDET:

Bestyrelsen spørger om delegeretmødets opbakning til at styrke Landsforeningens relationer til provstiudvalgene med henblik på senere at spørge provstiudvalgene, om de er interesseret i et egentligt medlemskab.

ÅRSREGNSKAB 2023

LEDELSESBERETNING

Foreningens hovedaktiviteter

Landsforeningen af Menighedsråd er en medlemsorganisation, der varetager menighedsrådenes interesser, dels via politisk arbejde og dels som arbejdsgiverorganisation. Herudover tilbydes medlemmerne en række services som kurser, webinarer, konsulentydelse, regnskabsføring, bladvirksomhed og andre informationsydelser samt anden inspiration til menighedsrådsarbejdet.

Årets resultat

Resultatopgørelsen viser et underskud på 143 t.kr., hvor der var budgetteret med et overskud på 50 t.kr. Da Landsforeningen er gået over til en ny regnskabsstruktur, er sammenligningstallene på artsniveau vist ift. budget 2023 og ikke realiseret 2022.

Imidlertid viser resultatet af den primære drift et underskud på 436 t.kr. Baggrunden for underskuddet skal bl.a. findes i yderligere personaleomkostninger forbundet med værdiansættelse og udbetaling af merarbejde fra tidligere år.

Medio 2020 besluttede bestyrelsen, som følge af de negative renter på almindelige bankindeståender at flytte en del af den overskydende likviditet over i en investeringspulje. 'Nordea PBP stabil' blev valgt, hvor 85% er obligationer og de sidste 15% er aktier. Som følge af udviklingen på finansmarkederne i 2022 gav denne placering et kursstab på 550 t.kr., som vi dog i 2023 allerede har hentet en stor del af igen, da de finansielle poster for 2023 netto har bragt 293 t.kr. i indtægt. Det har med andre ord været godt at beholde investeringspuljen, som vi blev anbefalet.

Omsætningen er 900 t. kr. mindre end forventet, og det tog vi konsekvensen af allerede i dec. 2022, hvor vi skar i bemanningen på regnskabskontoret, da kundeporteføljen ikke matchede bemanningen. Endvidere er bladets samlede underskud ca. 400 t. kr. større end budgetteret. At der er budgetteret med en indtægt på 900 t. kr. mere end realiseret på bladet skyldes en regnskabsteknikalitet, hvor distributionstilskuddet bliver modregnet omkostningerne i stedet for at øge indtjeningen. Den budgetterede indtægt på bladet i 2023 har været urealistisk høj, og burde have været 400 t.kr. mindre.

I forhold til tidligere års regnskaber, er der ingen større udsving i forholdet mellem indtjening og udgifter på medlemsbladet.

Væsentlige ændringer i aktiviteter og økonomiske forhold

Der er blevet solgt færre konsulenttimer end forventet, da både kursus og medfinansierede projekter har haft væsentlig flere aktiviteter og dermed indtjening.

Betydningsfulde hændelser efter regnskabsårets afslutning

Der er ikke indtruffet begivenheder efter regnskabsårets afslutning, som væsentligt vil forrykke vurderingen af foreningens økonomiske forhold.

[1.000 kr.]	2019	2020	2021	2022	2023
Kontingentindtægter	19.277	19.244	18.806	19.169	19.467
Personaleomkostninger	18.540	19.829	20.377	18.308	21.056
Finansielle poster	22	31	78	- 630	293
Resultat	819	95	218	- 454	-143
Egenkapital	17.998	18.093	18.311	17.858	17.715

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Årsregnskabet for Landsforeningen af Menighedsråd for 2023 er aflagt efter årsregnskabslovens bestemmelser for regnskabsklasse A, og efter de samme regnskabs- og vurderingsprincipper som sidste år.

Generelt om indregning og måling

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes. I resultatopgørelsen indregnes ligeledes alle omkostninger, herunder afskrivninger og nedskrivninger.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde foreningen, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå foreningen, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsregnskabet aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

Resultatopgørelse

Indtægter

Indtægterne indregnes i resultatopgørelsen, såfremt levering og risikoovergang til køber har fundet sted inden årets udgang. Indtægterne indregnes eksklusiv moms, afgifter og med fradrag af rabatter i forbindelse med salget. Indtægterne periodiseres således, at de dækker regnskabsåret.

Indtægter eksempelvis for rådgivning/indtægtsdækket virksomhed, der endnu ikke er faktureret, men hvor arbejdet er udført, indregnes med en skønnet salgsværdi svarende til det udførte arbejde. Indtægter, der knytter sig direkte til en aktivitet, henføres til denne aktivitet.

Kontingenter består af de vedrørende kalenderåret opkrævede kontingenter. Kontingenter betragtes som en fællesindtægt og fremgår alene af resultatopgørelsen.

Bladabonnementer og indtægter fra annoncer og udstillinger omfatter årets fakturerede omsætning vedrørende Landsforeningens egne medier.

Indtægter i forbindelse med afholdelse af kurser og mødemøder, projekter finansieret af tilskud samt brugerbetaling for levering af øvrige ydelser fremgår på separate konti i resultatopgørelsen.

Personaleomkostninger

Personaleomkostninger omfatter løn inklusive feriepenge og pensioner samt andre omkostninger til social sikring mv. til foreningens medarbejdere. I personaleomkostninger er fratrukket lønrefusion.

Andre omkostninger

Andre omkostninger omfatter omkostninger til salg, bladomkostninger, markedsføring, administration, lokaler, mødemøder, rejseomkostninger. Omkostningerne, der knytter sig direkte til en aktivitet, henføres til denne aktivitet.

Balancen

Immaterielle anlægsaktiver

IT-software måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. IT-software omfatter medlemskartotek, regnskabssystem, hjemmeside samt øvrig software.

Der afskrives lineært over den økonomiske brugstid, som det fremgår nedenfor:

	LEVETID	KOSTPRIS	SCRAPVÆRDI
IT-software	3 år	1.137	0

Materielle anlægsaktiver

Ejendommen, kontormaskiner og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Der afskrives ikke på grund.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Afskrivningsgrundlaget er kostpris med fradrag af forventet restværdi/scrapværdi efter afsluttet brugstid.

Der foretages lineære afskrivninger baseret på følgende vurdering af aktivernes forventede brugstider:

	LEVETID	KOSTPRIS	SCRAPVÆRDI
Grund 2005		1.603	1.602
Bygninger 2005 og 2006	50 år	9.124	7.290
Tag 2013	50 år	831	0
Installationer 2005	25 år	913	0
Varmesystem 2017	25 år	118	0
Asfaltering 2017	15 år	91	0
Markise, klimaanlæg mv.	3 år	78	0
Kontormaskiner og inventar	5 år	672	0

Småanskaffelser under et vist beløb indregnes efter en konkret vurdering som omkostninger i resultatopgørelsen i anskaffelsesåret.

Fortjeneste eller tab ved afhændelse af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgspris med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under afskrivninger.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi. Værdien reduceres med nedskrivning til imødegåelse af forventede tab.

Igangværende arbejder for fremmed regning

Igangværende arbejder for fremmed regning måles til salgsværdien af det udførte arbejde. Salgsværdien måles på baggrund af færdiggørelsesgraden på balancedagen og de samlede forventede indtægter på det enkelte igangværende arbejde.

Det enkelte igangværende arbejde indregnes i balancen under omsætningsaktiver eller kortfristet gæld, afhængig af nettoværdien af salgssummen med fradrag af acontofaktureringer og -betalinger.

Omkostninger i forbindelse med salgsarbejde og opnåelse af kontrakter indregnes i resultatopgørelsen i takt med, at de afholdes.

Værdipapirer

Værdipapirer, der består af børsnoterede obligationer og investeringsforeninger, optages til balancedagens kursværdi for hele beholdningen. Kursregulering foretages i resultatopgørelsen.

Gældsforpligtelser

Gæld er målt til amortiseret kostpris svarende til nominel værdi.

LEDELSESPÅTEGNING

Bestyrelsen har dags dato behandlet og godkendt årsregnskabet for 2023 for Landsforeningen af Menighedsråd.

Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med Årsregnskabsloven, klasse A.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, så årsregnskabet giver et retvisende billede af for-

eningens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet. Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, som beretningen omhandler.

Årsregnskabet indstilles til delegeretforsamlingens godkendelse.

Sabro, den 12. april 2024

Tom Ebbe Jakobsen
bestyrelsesvalgt kasserer

Torben Vesterager Lauridsen
sekretariatschef

Bestyrelse			
Anton Pihl <i>Formand</i>	Inge Kjær Andersen <i>Næstformand</i>	Carsten Bøgh Pedersen <i>Næstformand</i>	Tom Ebbe Jakobsen <i>Kasserer</i>
Susanne Møller	Søren Abildgaard	Peter Hundebøll	Frede Hansen
Karen J. Klint	Hans-Henrik Nielsen	Mona Østergaard Klit	Doris Krarup Mogensen
Karin Skouboe	Margrethe Winther-Nielsen	Iben Tolstrup	Jørgen Samsing Bendixen
Eva Holmegaard Larsen	Bodil Therkelsen	Per Damgaard Pedersen	

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS REVISIONSPÅTEGNING

Til Landsforeningen af Menighedsråd

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Landsforeningen af Menighedsråd for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023, der omfatter resultatopgørelse, balance, noter og anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af foreningens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af foreningens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af foreningen i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslinjer for revisors etiske adfærd (IESBA Code) og de yderligere etiske krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav og IESBA Code. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Fremhævelse af forhold i regnskabet

Foreningen har medtaget budgettal som sammenlignings-tal i resultatopgørelsen. Disse budgettal har ikke været underlagt revision.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinforma-

tion, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere foreningens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere foreningen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sam-

mensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.

- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af foreningens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om foreningens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at foreningen ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med ledelsen om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Aarhus, den 12.04.2024

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab
CVR-nr. 20 22 26 70

Søren Peter Nielsen
Statsautoriseret revisor

PÅTEGNING AF FORENINGENS KRITISKE REVISORER

Regnskabet er gennemgået af os som valgte revisorer.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

Sabro, den 11. marts 2024

Kirsten Poulsen

Finn Poulsen

RESULTATOPGØRELSE FOR 2023

t.kr.

Budget 2023		Note	2023	2022
INDTÆGTER				
19.502	Kontingent		19.467	19.169
1.338	Konsulentbistand	1	584	952
4.050	Serviceaftaler	2	3.759	4.088
648	Kursusindtægter		1.036	691
2.800	Medlemsmøder		3.012	2.661
2.000	Bladabonnemeter		1.084	1.150
2.211	Annonceindtægter og varesalg	3	2.274	2.532
500	Projektmidler	4	852	392
237	Øvrige indtægter		312	244
33.286	INDTÆGTER I ALT		32.380	31.879
OMKOSTNINGER				
20.470	Personaleomkostninger	5	21.056	20.429
630	Rejseomkostninger		679	486
200	Kursusvirksomhed		811	571
148	Konsulentvirksomhed		69	151
2.908	Medlemsmøder		2.584	2.543
300	Kommunikation og markedsføring		533	565
2.300	Omkostninger bladet		1.814	1.859
2.200	Bestyrelsens udgifter	6	2.148	1.978
800	Lokaleomkostninger		580	702
3.300	Administrative fællesomkostninger inkl. afskrivninger	7	2.542	2.419
33.256	UDGIFTER I ALT		32.816	31.703
30	Resultat før finansielle poster		-436	176
20	Finansielle poster	8	293	-630
	Skat		0	0
50	Resultat efter skat		-143	-454

BALANCE PR. 31.12. 2023

t.kr.

AKTIVER	Note	31.12. 2023	31.12. 2022
Immaterielle anlægsaktiver			
IT-software	9	53	159
Immaterielle anlægsaktiver i alt		53	159
Materielle anlægsaktiver			
Kontormaskiner og inventar	9	0	9
Ejendom, Sabro	9+10	11.113	11.214
Materielle anlægsaktiver i alt		11.113	11.223
Anlægsaktiver i alt		11.166	11.382
Omsætningsaktiver			
Debitorer	11	2.743	805
Igangværende arbejder for fremmed regning		304	10
Andre tilgodehavender		549	165
Periodeafgrænsningsposter		42	65
Værdipapirer	12	3.317	3.095
Likvide beholdninger		3.778	6.570
Omsætningsaktiver i alt		10.733	10.710
AKTIVER I ALT		21.899	22.092
PASSIVER	Note	31.12. 2023	31.12. 2022
Egenkapital			
Overført overskud	13	16.817	16.941
Reserveret til særlige formål	14	898	917
Egenkapital i alt		17.715	17.858
Langfristet gæld			
Gæld til realkreditinstitutter	15	0	48
Anden gæld		59	56
Langfristet gæld i alt		59	104
Kortfristet gæld			
Gæld til pengeinstitutter	15	50	166
Forud modtagne bevillinger		423	187
Leverandører/skyldige omkostninger		1.017	938
Anden gæld	16	2.635	2.839
Kortfristet gæld i alt		4.125	4.130
PASSIVER I ALT		21.899	22.092
<i>Pantsætning</i>	15		

NOTER

t.kr.

NOTE 1.	2023	2022
INDTÆGTSDÆKKENDE KONSULENTARBEJDE FORDELT PR. AFDELING		
Udvikling og Organisation		
Div. konsulentopgaver	304	632
Arbejdsgiver og Rådgivning		
Juridiske konsulentopgaver og Folkekirkens IntraNet	147	179
Politik og Kommunikation		
Folkekirkens Intranet	75	91
Regnskabskontor og Rådgivning		
Økonomiske konsulentopgaver	58	50
	584	952

NOTE 2.	2023	2022
INDTÆGTSDÆKKENDE SERVICEAFTALER FORDELT PR. AFDELING		
Udvikling og Organisation		
Projektledelse Folkekirkens Introuddannelse	37	37
Arbejdsgiver og Rådgivning		
Personalekonsulentordningen	1.120	796
Regnskabskontor og Rådgivning		
Regnskabsførerordning	2.602	3.255
	3.759	4.088

NOTER

t.kr.

NOTE 3.	2023	2022
ANNONCEINDTÆGTER OG VARESALG		
Kontaktperson, din bog	4	18
Annoncesalg	1.874	1.922
Salg af Minihåndbog	396	408
Øvrige	-	184
	2.274	2.532

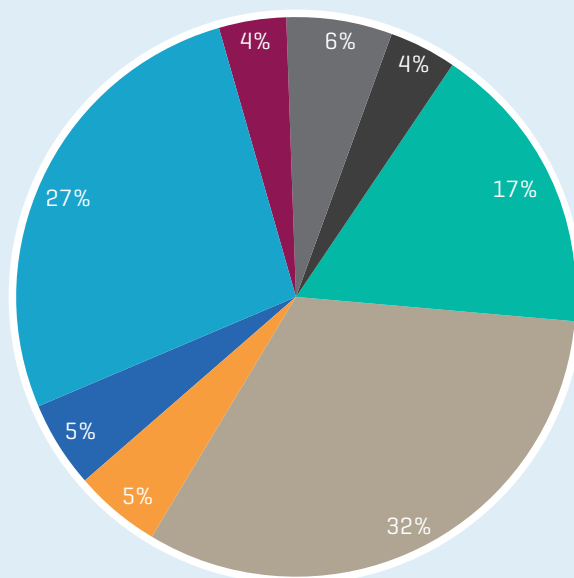
NOTE 4.	2023	2022
PROJEKTMIDLER FORDELT PR. AFDELING		
Fælles administration		
Bidrag til Gabriel [Tilskud fra donorer incl. LAM]	54	37
Folkekirkemøde	-	174
Udvikling og Organisation		
Borgfonden [formandsudannelse]	592	57
IT for kirketjenere	-	85
Mere kirke for pengene	-	39
Arbejdsgiver og Rådgivning		
GDPR Digital sikkerhedsprojekt	43	-
Regnskabskontor og Rådgivning		
Ny regnskabsinstruks [Fællesfonden]	163	0
	852	392

NOTER

t.kr.

NOTE 5.	Medarbejdere %	kr.
PERSONALEOMKOSTNINGER FORDELT PÅ AFDELINGER		
Fælles Administration	19	3.829
Arbejdsgiver og Rådgivning	31	6.722
Politik og Kommunikation	15,5	3.536
Regnskabskontor og Rådgivning	19	3.518
Udviklings og Organisation	15,5	3.451
		21.056

TIDSFORBRUG PR. AKTIVITET

- Kurser/uddannelse
- Kampagnekurser
- Politisk betjening og interessevaretagelse
- Rådgivning (est.)
- Årsmøde og medlemsmøder
- Regnskabskontor
- Personalekonsulentordning
- Øvrig IDV

NOTER

t.kr.

NOTE 6.	2023	2022
BESTYRELSENS UDGIFTER		
Bestyrelses- og mødehonorarer	915	869
Formandshonorar og kontorholdsgodtgørelse	408	400
Bestyrelseshonorar i alt	1.323	1269
Kurser og diverse udgifter	40	-6
Internetforbindelse, aviser og tidsskrifter	57	48
Mødeudgifter	728	667
Bestyrelsen i alt	2.148	1.978

NOTE 7.	2023	2022
ADMINISTRATIVE FÆLLESOMKOSTNINGER INKL. AFSKRIVNINGER		
Telefoni, internet mv.	234	225
Kopi, kontorartikler, porto, gebyrer	211	149
IT, licenser, hardware, support	929	742
Forsikringer og alarmselskab	95	98
Kontingenter, tidsskrifter og bøger	180	195
Annoncer	23	112
Revision	90	80
Småanskaffelser og vedligeholdelse	85	57
Frokostordning, kantine- og mødeudgifter	356	327
Andre udgifter	123	60
Afskrivninger: kontorinventar, software	115	273
Afskrivninger: ejendom	101	101
	2.542	2.419

NOTER

t.kr.

NOTE 8.	2023	2022
FINANSIELLE POSTER		
Renter:		
Bank	56	-124
Obligationer	1	1
Renter i alt	57	-123
Kursregulering og udbytte af værdipapirer	236	-507
	293	-630

NOTE 9.	IT-software	Kontormaskiner og inventar	Ejendom
ANLÆGSOVERSIGT			
Anskaffelsespris primo	1.137	749	12.679
Årets afgang ved salg	0	0	0
Årets afgang ved udrangering	-341	-20	0
Årets tilgang	0	0	0
Anskaffelsespris ultimo	796	729	12.679
Afskrivninger primo	978	740	1.465
Årets afskrivninger	106	9	101
Afskrivninger på udrangerede/solgte	-341	-20	0
Afskrivninger ultimo	743	729	1.566
Regnskabsmæssig værdi	53	0	11.113

NOTER

t.kr.

NOTE 10.	2023
EJENDOM SABRO	
Kontant købesum	9.500
Omkostninger ved køb og finansiering	211
Istandsættelse/ombygning 2006	1.929
Andel af tilgang nyt tag i 2013	831
Varmesystem 2017	118
Asfaltering 2017	90
Anskaffelsessum i alt	12.679
Offentlig ejendomsvurdering 2020	7.000
heraf grundværdi	1.858

NOTE 11.	2023	2022
DEBITORER		
Debitorer fra salg af varer og tjenesteydelser	2.763	825
Afsat til tab	-20	-20
	2.743	805

NOTE 12.	2023	2022
VÆRDIPAPIRER		
Nom. 7.515 6 % Nykredit 3 c. 2029	8	10
Nom. 5.915 5 % Nordea Kredit 2035	6	7
Nordea PB Portefølje - Stabil	3.303	3.078
	3.317	3.095

Bemærkninger til note 12:

Obligationsbeholdningen ovenfor på i alt 13.874 kr. er deponeret til sikkerhed for bankengagement.

NOTER

t.kr.

NOTE 13.	2023	2022
OVERFØRT OVERSKUD		
Overført fra tidligere år	16.941	17.395
Overført del af årets resultat	-143	-454
Tilbageførsel, særlige formål	19	0
	16.817	16.941

NOTE 14.	2023	2022
RESERVERET TIL SÆRLIGE FORMÅL		
Overført fra tidligere år	917	917
Årets forbrug, arbejdsgiverorganisation	-19	0
Overført del af årets resultat	0	0
	898	917

NOTE 15.
NORDEA PRIORITET
Inden for 1 år forfalder 50.038 kr.
Sidste rate forfalder i 2024
Til sikkerhed for lånet, med restgæld kr. 50.038 er der givet pant i ejendommen Damvej 17-19 Sabro, hvis regnskabsmæssige værdi er 11.102.360 kr.

NOTE 16.	2023	2022
ANDEN GÆLD		
Feriepengeforpligtelse	1.175	1.465
Moms	642	623
Lønsumsafgift	294	241
Øvrig gæld	524	510
	2.635	2.839

KONTINGENTFORSLAG

for 2025

Det foreslås at nedenstående kontingentsatser for 2025 indstilles til godkendelse på delegeretmødet 2024.

Der er ikke tale om en fast procentstigning, idet forslaget bygger på en progressiv regulering. Det indebærer, at de små sogne i videst muligt omfang skånes ved, at deres kontingent kun stiger med 2-4%. De helt små sogne, som kun betaler grundkontingent, får dermed en stigning på 93 kr.

De store sogne (+5000 medlemmer) får til gengæld en større stigning på de sidste intervaller i kontingentmodellen. For de største sogne medfører det en stigning på 2-3.000 kr. I disse tilfælde er der tale om sogne, som typisk har en ligningsindtægt på over 8 mio. kr.

Antal medlemmer	2024	2025	2025
	kontingent pr. medlem	kontingent pr. medlem	Menighedsrådets kontingent
<101 (=grundkontingent)	4,635	4,728	4,728
101-250	6,88	7,16	4.734 – 5.793
251-500	5,19	5,50	5.799 – 7.163
501-750	8,09	8,74	7.172 – 9.339
751-1.000	6,46	7,11	9.346 – 11.108
1.001-1.250	4,15	4,61	11.113 – 12.255
1.251-1.500	2,12	2,35	12.257 – 12.841
1.501-2.000	1,71	1,92	12.843 – 13.797
2.001-3.000	1,39	1,57	13.799 – 15.366
3.001-5.000	1,23	1,39	15.367 – 18.144
5.001-10.000	1,42	1,60	18.146 – 26.165
10.001-20.000	0,87	0,99	26.166 – 36.082

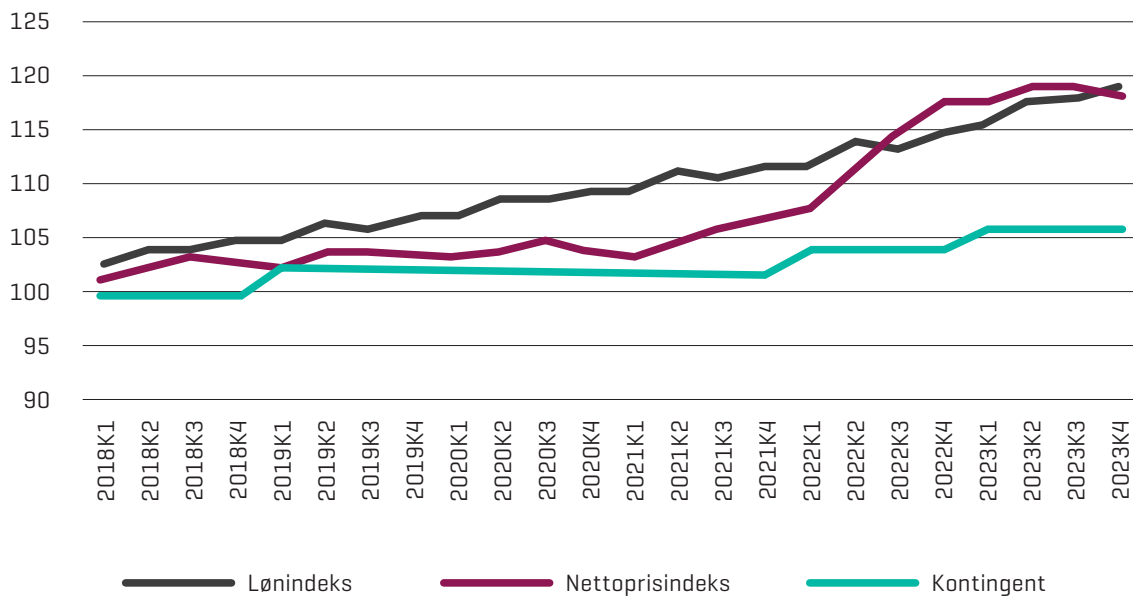
Budgetforudsætninger og bemærkninger

Kontingent

Der er til budgettet for 2025 foreslået en regulering af kontingentsatserne, som er større end tidligere år. Det skyldes for det første de nyligt indgåede overenskomstaftaler, som har medført en lønstigning på ca. 6 procent fra 1. april 2024. Ser man på udviklingen i lønningerne på det danske arbejdsmarked og den generelle prisudvikling i samfundet, viser nedenstående figur tydeligt, at der er opstået en af-

stand i forhold til udviklingen i Landsforeningens kontingent. Baggrunden for at bestyrelsen 3 gange har valgt en 0 procent stigning skyldes en drift, hvor årets resultat i alle tilfælde blev bedre end forventet (=overskud) og en henvisning til en god egenkapital. Man kan sige, at disse beslutninger indhenter os nu.

UDVIKLING I LØN, PRISER OG KONTINGENT

Budgetforudsætninger i øvrigt

Under Serviceaftaler er der er forudsat et uændret antal kunder til Regnskabskontoret i 2025. Ydelsen er dog pristalsreguleret. Til gengæld har bestyrelsen iværksat et tiltag med henblik på at indgå nye aftaler med provstier og menighedsråd om personalekonsulentordningen. Derfor ansættes der en ekstra medarbejder til afdelingen, så de nuværende personalekonsulenter kan frigøres til mere op-søgende arbejde. Det er målsætningen, at tiltaget skal være selvfinansierende på sigt.

I en årrække har prisen, som distriktsforeningerne betaler for at få et kursus fra kursuskataloget været 1.500 kr. Denne pris hæves til 2.950 kr. Der ved vil prisen bedre dække udgifterne til transport og materialer, mens lønudgifterne forbundet med kursusafholdelse fortsat dækkes af kontingent.

Landsforeningens økonomi på længere sigt

Selvom der de seneste år og i både 2024 og 2025 budgetteres med underskud på driften, er der ikke umiddelbart de store økonomiske udfordringer for Landsforeningen i de efterfølgende år. Der er muligheder for at bringe budgettet i balance fra 2026.

Foreningen har en solid egenkapital på 17,7 mio. kr., hvoraf dog 11 mio. kr. er bundet i ejendommen i Sabro. I 2024 indfries den sidste gæld i ejendommen. Foreningen har ligeledes en god likviditet, primært fordi medlemmernes kontingent indbetales i årets første kvartal, som sammen med de løbende indtægter fra kurser, serviceaftaler m.v. fint dækker likviditetsbehovet.

ÅRSBUDGET

for 2025

t.kr.

Resultatopgørelse	Budget 2025	Budget 2024
INDTÆGTER		
Kontingent i alt	21.362	20.176
Konsulentbistand i alt	588	781
Serviceaftaler i alt	3.958	3.850
Kursusindtægter i alt	1.250	1.000
Medlemsmøder i alt	3.275	2.800
Bladabonnementer i alt	1.144	2.000
Annonceindtægter og varesalg i alt	2.170	2.100
Projektmidler i alt	0	850
Øvrige indtægter i alt	295	237
Indtægter i alt	34.042	33.794
UDGIFTER		
Personaleomk. i alt	23.573	21.189
Rejseomkostninger i alt	668	630
Kursusudgifter i alt	720	200
Konsulentvirksomhed i alt	150	148
Medlemsmøder i alt	2.725	2.931
Kommunikat. og markedsf. i alt	180	300
Omkost. bladet i alt	1.825	2.300
Bestyrelsen i alt	2.261	2.200
Lokaleomkostninger i alt	620	725
Landsforeningens adm. i alt	2.418	3.400
Udgifter i alt	35.140	34.023
Resultat før renter	- 1.099	- 229
Renter i alt	356	125
Periodens resultat	-743	- 104

INDKOMNE FORSLAG

FORSLAG TIL NY KIRKE- OG SOGNESTRUKTUR

Forslag 1

Jeg stiller følgende forslag, som skal indgå i den videre proces om folkekirkens struktur:

1. Nedlæg provstierne og opret storsogne svarende til kommunestrukturen fra 1970 – 2006 med nogle professionelle sekretariater.
  - Medlemmerne af disse menighedsråd skal vælges ved afstemningsvalg.
  - Der skal fortsat være bopælspligt i de nuværende præstegårde.
  - Provstiernes funktioner deles mellem de nye større sogne og stiftet.
2. Ved alle kirker skal der være en Kirkebestyrelse (= skolebestyrelserne) de skal vælges af folkene med tilknytning til den lokale kirke og sikre det lokale demokrati. Kirkebestyrelserne skal sørge for lokal forankring uden alt det administrative bøv. l.
3. De nye storsogne overtager arbejdsgiverfunktionen for præsterne.

Begrundelse

Det kalder på handling fra os, der har folkekirken kær, hvis den fortsat skal være en integreret del af det danske demokrati. Og det mener jeg den skal.

Der er dog sket en hel del i samfundet siden 1903, der var seneste justering af kirkestrukturen: To kommunal-

reformer, ændring af bosætningsmønster og erhvervsstruktur og hele den digitale udvikling. Det står mig derfor lysende klart, at den nuværende struktur hæmmer folkekirkens placering i det offentlige rum, med de opgaver den helst skulle beholde, fx personregistrering.

Vi mangler simpelthen et kulturelt samlingspunkt i de gamle landkommuner og byer.

Og de større bykommuner mangler fokus på indtænkning af kirken i byudviklingen.

Jeg tror de større menighedsråd vil hæve interessen for folkekirken, der vil helt sikkert blive kampvalg om posterne i de nye storsogne. Og de nye menighedsråd vil blive en lokal magtfaktor, med en langt bedre afspejling af befolkningens alder og holdninger.

De 4 forslag fra Menighedsrådsforeningen tror jeg ikke giver nogen rigtig fornyelse, måske endda mere forvirring.

Det er Folketinget og regeringen, der må træde i karakter, hvis der skal ske radikale ændringer i kirke- og sognestrukturen.

Forslagsstiller:

*Christen Kristensen formand Bislev Menighedsråd,
Aalborg Vestre Provsti*

VALGBARHED TIL DISTRIKTSFORENINGSBESTYRELSE

Forslag 2

Det foreslås, at et sognemedlem, der ikke længere er medlem af et menighedsråd, men som inden for de sidste 10 år har været menighedsrådsmedlem, kan vælges til distriktsforeningens bestyrelse. En distriktsforenings bestyrelse skal mindst have halvdelen af sine medlemmer fra menighedsrådenes midte.

Motivation for forslaget er:

Hvert fjerde år udtræder mange menighedsrådsmedlemmer med stor lokal viden om kirkelivet og sognes problemstillinger, men kan ikke opstille til andet frivilligt sog-

nearbejde end i gejstligt regi fx provsti og stift. Med en vedtagelse af dette forslag kunne der forventes større mulighed for rekruttering af bestyrelsesmedlemmer til distriktsforeninger, og siddende menighedsrådsmedlemmer ville i højere grad blive friholdt for arbejdet i distriktsforeningen. Forslaget er i tråd med arbejdet henimod en ny måde at være menighedsråd på.

Forslaget er stillet af Skive-Salling Menighedsrådsforening.

TILFØJELSE TIL VEJLEDENDE VEDTÆGT FOR DISTRIKTSFORENINGER

Forslag 3

Baggrund:

Distriktsforeningerne udgør et centralt bindeled i foreningens medlemsdemokrati. De spiller en essentiel rolle i at sikre, at lokale menighedsråds stemmer bliver hørt, og at deres input bliver afspejlet i sammensætningen af bestyrelsen. Og de er vigtige for foreningens indflydelse på rammerne for menighedsrådenes arbejde.

Distriktsforeningerne udgør en uundværlig del af foreningens demokratiske struktur. Hvert år vælger de delegerede, og hvert fjerde år stiller de kandidater op til Landsforeningens bestyrelse. Denne demokratiske praksis udgør en væsentlig del af den samlede menighedsrådsforenings struktur, selvom den ikke er nedskrevet i de nuværende vejledende vedtægter for distriktsforeninger. På baggrund af denne praksis og i overensstemmelse med Landsforeningens vedtægter foreslår bestyrelsen, at distriktsforeningernes rolle beskrives og defineres som en integreret del af deres vedtægter. Input til formuleringen er indhentet på midtvejsmøde i 2024.

Formål:

Formålet er at tydeliggøre den meget væsentlige del af distriktsforeningernes opgave, det er at vælge delegerede og opstille kandidater til Landsforeningens bestyrelse.

Forslag:

Forslaget er at tilføje følgende i de vejledende vedtægter for distriktsforeninger:

Distriktsforeningen forbinder menighedsrådene med Landsforeningen gennem medlemsdemokratiet. Medlemmerne af distriktsforeningen udgør et geografisk område – en valgkreds, og der vælges repræsentanter (delegerede) fra dette område på distriktsforeningens årlige generalforsamling. Disse delegerede får indflydelse på medlemsdemokratiet og repræsenterer medlemmerne i distriktsforeningen på Landsforeningens årsmøde/delegeretmøde. Alle bestyrelseskandidater til Landsforeningens bestyrelse opstilles af distriktsforeningerne.

Næste skridt:

Vedtages forslaget kan distriktsforeningerne tilføje formuleringen på generalforsamlinger i 2025 eller ved førstkommande lejlighed.

NEDSÆTTELSE AF VALGBESTYRELSE

Til at tilrettelægge og lede bestyrelsesvalget på delegeretmødet i 2025, skal der nedsættes en valgbestyrelse. Det sker på delegeretmødet i 2024 i henhold til vedtægternes § 18.

Valgbestyrelsen består af en repræsentant for hvert stift, valgt af og blandt de delegerede på delegeretmødet

2024. Landsforeningens bestyrelse vælger af sin midte en repræsentant, som bliver formand for valgbestyrelsen.

Distriktsforeningerne har koordineret opstilling af en fælles kandidat fra distriktsforeningerne i hvert stift samt en stedfortræder.

Følgende kandidater og stedfortrædere er opstillet:

Stift	Kandidat		Stedfortræder	
	Navn	Menighedsråd	Navn	Menighedsråd
Københavns	Claus Hansen	Vesterbro	Henrik Oxholm Ingerslev	Solbjerg
Roskilde	Kirsten Andersen Vej Petersen	Sædder	Christen Galsgaard	Sorø
Viborg	Henrik Bønlykke	Simested	Lone Cecilie Jensen	Overlade
Aarhus	Leif Jensen	Sankt Johannes	Anders Lindberg	Odder-Skanderborg
Ribe	Torben Frederiksen	Tønder	Anne-Marie Meller	Hee-No
Fyens	Per Frank	Jordløse-Håstrup	Doris Mogensen	Veflinge
Lolland-Falsters	Birthe Johansen	Stokkemarke	Anne Hopkins	Gloslunde-Græshave-Dannemare-Tillitse
Helsingør	Søren Ødum Nielsen	Virum	Grethe Bahne Madsen	Græse-Sigerslevvester
Aalborg	Jørgen Østerby Pedersen	Sennels	Uffe Sørensen	Kongerslev-Komdrup
Haderslev	Birgith Kruse	Juelsminde	Anette Jorsdal	Sdr. Bjert

Landsforeningens bestyrelse har valgt Susanne Møller til formand for valgbestyrelsen. Mona Østergaard Klit er stedfortræder.

A series of 20 thin, light gray horizontal lines spaced evenly down the page, providing a template for handwritten notes.
